

ІНІЦІАТИВА ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ
ІНТЕРЕСІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ
(ПРОЕКТ ДІАЛОГ)

А С О Ц І А Ц І Я
М І С Т У К Р А І Н И
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК З ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

МОДУЛЬ 1

Типовий статут територіальної громади Примірне положення про старосту

Київ 2015

Посібник розроблено в рамках Проекту USAID ДІАЛОГ, який впроваджується Асоціацією міст України. Зміст посібника є відповідальністю АМУ і не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США. Дозволяється вільно копіювати, перевидавати й розповсюджувати на всій території України всіма способами, якщо це здійснюється безоплатно для кінцевого споживача. Посилання на Асоціацію міст України є обов'язковим.

ЗМІСТ

Передмова	3
Типовий статут територіальної громади (об'єднаної)	4
Примірне положення про старосту	61

ПЕРЕДМОВА

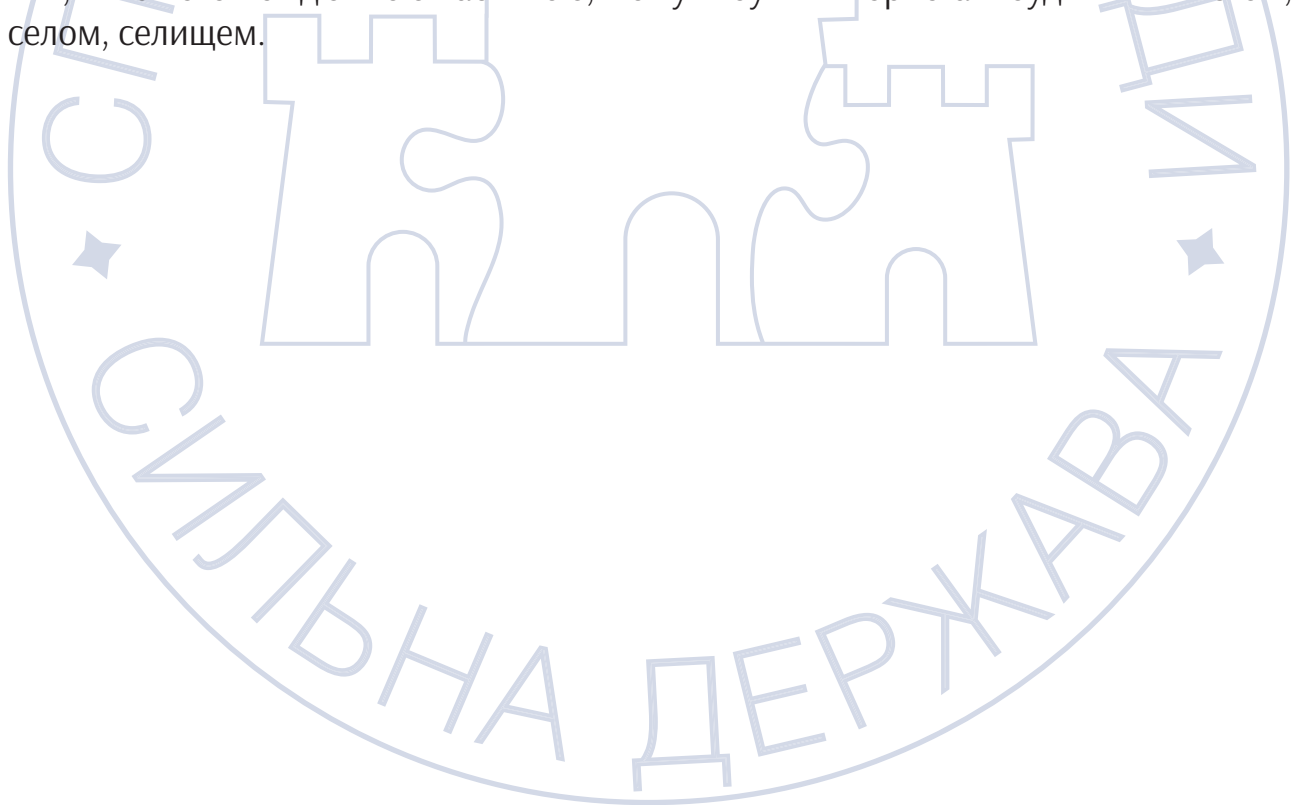
В Україні розпочалася довгоочікувана реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади, яка передбачає передачу більших повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад. Важливою складовою та запорукою реалізації цієї реформи є формування спроможних громад, яке відбувається шляхом об'єднання територіальних громад.

Щоб допомогти органам місцевого самоврядування об'єднаних громад ефективно організувати свою роботу Асоціація міст України розробила Практичний посібник – серію модулів, які пропонують типові документи, алгоритми дій, а також зразки рішень місцевих рад та їх виконавчих органів.

Перший модуль включає Типовий статут територіальної громади та Примірне положення про старосту, розроблені фахівцями Асоціації міст України на основі запитів Офісів реформ та органів місцевого самоврядування.

Пропоновані матеріали розраховані, в першу чергу, на керівників та працівників органів місцевого самоврядування територіальних громад, які вже об'єдналися, або лише розпочали відповідні процедури.

В той же час, Типовий статут громади та показники «Муніципальної статистики», які є його невід'ємною частиною, можуть бути використані будь-яким містом, селом, селищем.

ЗАРЕЄСТРОВАНО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Реєстраційною службою

_____ управління
_____ юстиції

Рішенням _____
ради від _____

Наказ від _____ № _____

№ _____ від _____

Свідоцтво _____ № _____ року

Начальник Реєстраційної служби
_____ управління
юстиції

_____ голова

_____ ПІБ

_____ ПІБ

СТАТУТ

територіальної громади (об'єднаної)

_____ рік

Зміст

Преамбула

Розділ I. Загальні положення

Глава 1.1. Загальна характеристика _____ територіальної громади

Глава 1.2. Межі території громади та її географічне положення

Глава 1.3. Правова основа Статуту

Глава 1.4. Взаємовідносини громади, її органів та посадових осіб з органами державної влади, установами, підприємствами і організаціями

Глава 1.5. Планування розвитку громади

Розділ II. Система місцевого самоврядування

Глава 2.1. Загальні засади організації та функціонування системи місцевого самоврядування територіальної громади

Глава 2.2. Територіальна громада – первинний суб'єкт права на місцеве самоврядування

Глава 2.3. Права та обов'язки членів територіальної громади

Глава 2.4. Форми участі членів територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування: загальні засади

Глава 2.5. Місцеві вибори

Глава 2.6. Місцевий референдум

Глава 2.7. Загальні збори (конференції) членів територіальної громади

Глава 2.8. Громадські слухання

Глава 2.9. Місцеві ініціативи

Глава 2.10. Органи самоорганізації населення

Глава 2.11. Індивідуальні та колективні петиції

Глава 2.12. Консультативно-дорадчі органи (громадські ради)

Глава 2.13. Участь у роботі інститутів громадянського суспільства (громадських організацій, благодійних організацій, професійних спілок, інших неприбуткових організацій), які опікуються питаннями здійснення місцевого самоврядування в територіальній громаді

Глава 2.14. _____ рада та її виконавчі органи

Глава 2.15. Голова _____ громади

Глава 2.16. Селищний, сільський староста

Розділ III. Матеріальна та фінансова основа територіальної громади

Глава 3.1. Матеріальна основа територіальної громади

Глава 3.2. Фінансова основа територіальної громади

Розділ IV. Відповідальність органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб. Контроль територіальної громади за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Глава 4.1. Підстави та форми відповідальності органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб.

Глава 4.2. Форми контролю територіальної громади за діяльністю органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб.

Розділ У. Прикінцеві положення

Преамбула

Цей Статут, відповідно до Конституції України, Європейської хартії місцевого самоврядування, законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів, визначає систему місцевого самоврядування _____ територіальної громади, форми та порядок діяльності територіальної громади, її органів та посадових осіб, гарантії прав жителів сіл, селищ та міст, які входять до складу об'єднаної територіальної громади.

Розділ I. Загальні положення

Глава 1.1. Загальна характеристика _____ територіальної громади

Стаття 1.1.1.

1. _____ територіальна громада (далі – Територіальна громада) утворена шляхом добровільного об'єднання територіальних громад міста (міст) _____, _____, селища (селищ) _____, _____, сіл _____, _____, _____.

Стаття 1.1.2.

1. Рішення _____ про утворення Територіальної громади прийнято _____ року.

Стаття 1.1.3.

1. Адміністративним центром Територіальної громади є місто (селище, село) _____, в якому розміщені її органи місцевого самоврядування.
2. Жителям всіх населених пунктів громади мають бути забезпечені максимально зручні умови для відвідування адміністративного центру громади.

Стаття 1.1.4.

1. Територіальна громада має єдиний представницький орган - _____ раду (далі – Рада).
2. Перші вибори депутатів Ради відбулися _____ року.

Стаття 1.1.5.

1. Територіальна громада та її Рада можуть вступати в асоціації, інші добровільні об'єднання територіальних громад, органів місцевого самоврядування.

Стаття 1.1.6.

1. Пам'ятними датами та святковими днями громади, її окремих населених пунктів (день села, селища, міста; храм тощо) є:

_____ ;
 _____ ;
 _____ .

Стаття 1.1.7.

1. Офіційною символікою громади є її прапор, герб та гімн, положення, опис та порядок використання яких затверджується рішенням _____ Ради.
2. На будівлях, де розміщена Рада, інші органи Територіальної громади вивішується Державний Прапор України та Прапор Громади.
3. Окремі населені пункти громади не можуть мати власної офіційної символіки.

Стаття 1.1.8.

1. Фізичним особам, які мають видатні заслуги перед Територіальною громадою та внесли вагомий вклад у її соціально-економічний, науковий, спортивний, культурний розвиток, за рішенням ради може бути присвоєно почесне звання «Почесний громадянин _____ територіальної громади». Підстави та порядок присвоєння, права, пільги й обов'язки осіб, відзначених званням «Почесний громадянин _____ територіальної громади», визначаються Положенням, яке затверджується рішенням Ради.
2. Члени Територіальної громади, працівники підприємств, установ та організацій, що досягли вагомих результатів у творчій, науковій, господарській та інших видах діяльності, можуть бути за рішенням міського (селищного, сільського) Голови _____ громади відзначені Подякою та Почесною грамотою. Положення про Подяку та Почесну грамоту затверджуються рішенням Ради.
3. Розгляд питання про присвоєння почесного звання громади чи про відзначення Подякою та Почесною грамотою ініціюється виконавчим комітетом Ради, її постійними комісіями, сільським, селищним старостою або членами громади у порядку місцевої ініціативи.
4. Особам, яким присвоєно звання «Почесний громадянин _____ територіальної громади» вручається відповідне посвідчення та нагрудний знак, зразки яких затверджуються Радою.

Глава 1.2. Межі території громади та її географічне положення

Стаття 1.2.1.

1. Територія громади згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу _____ району _____ області.
2. Відстань від адміністративного центру громади до районного центру - ____ км.
3. Відстань від адміністративного центру громади до обласного центру - ____ км.
4. Територія _____ громади є нерозривною, її межі визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад що об'єдналися (міст(а) _____, селищ(а), сіл).
5. Територія громади межує з:

- 1) північного сходу - _____;
- 2) північного заходу - _____;
- 3) півночі - _____;
- 4) сходу - _____;
- 5) південного заходу - _____;
- 6) півдня - _____;
- 7) заходу - _____.

6. Межі території громади не можуть бути змінені без згоди членів Територіальної громади.

Стаття 1.2.2.

1. На території громади розташовані населені пункти (далі: населені пункти територіальної громади):

- місто(а) _____, загальна характеристика міста;
 селище(а) _____, загальна характеристика кожного селища;
 села _____, загальна характеристика кожного села.

Стаття 1.2.3.

1. Територія громади займає площу _____ кв. км.
2. Населення громади становить біля _____ тис. чоловік.
3. Гідрографічна сітка міста представлена річкою _____, озерами _____ та технічними водоймами _____.
4. Площа лісового фонду становить _____ га. Ліси змішані (хвойні тощо).
5. Площа земель сільськогосподарського призначення складає _____
6. Площа земель запасу складає _____
7. На території громади є родовища корисних копалин: _____, _____.

Стаття 1.2.4.

1. Рішенням Ради за погодженням із жителями населених пунктів громади на її території можуть утворюватися функціональні зони – територіальні зони зі спеціальним статусом (історико-заповідні, лісопаркові, промислові тощо). Відповідне подання (пропозицію) вносять до Ради міський (селищний, сільський) Голова, виконавчий комітет ради або члени Територіальної громади у порядку місцевої ініціативи.

2. При утворенні територіальних зон зі спеціальним статусом встановлюються вимоги щодо забудови території, функціонального призначення земель, ведення господарської діяльності та іншого використання земель, відповідно до місцевих Правил забудови та використання територій, затверджених Радою, які передбачають:

- 1) гранично допустимі поверховість будинків і споруд та щільність забудови;
- 2) вимоги до утримання будинків і споруд;
- 3) вимоги до впорядкування доріг та під'їздів, місць паркування транспортних засобів;
- 4) вимоги до забезпечення експлуатації інженерно-транспортної інфраструктури;

- 5) вимоги до озеленення та впорядкування територій;
- 6) обмеження у використанні земельних ділянок (будівельні, інженерні, санітарно-епідеміологічні, природоохоронні, протипожежні, історико-культурні);
- 7) інші вимоги, які можуть бути встановлені відповідно до законодавства України

Стаття 1.2.5.

1. Найменування та перейменування населених пунктів громади, їх ліквідація як поселень, віднесення до окремих категорій населених пунктів здійснюється відповідно до закону.

Стаття 1.2.6.

1. Найменування та перейменування територіальних об'єктів громади – територіальних зон зі спеціальним статусом, вулиць, мікрорайонів, проспектів, бульварів, провулків, майданів (площ), мостів, парків, скверів тощо – здійснюються Радою з врахуванням думки членів Територіальної громади – жителів відповідного села, селища міста у порядку встановленому Радою.

2. Перейменування територіальних об'єктів громади здійснюється, як правило, у випадках відновлення їхніх історичних назв, історичної справедливості та відповідно до вимог Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

3. Присвоєння територіальним об'єктам громади імен з метою увічнення пам'яті видатних історичних, державних, військових діячів України та громади, видатних діячів науки і культури, діяльність яких сприяла прогресу людства, утвердженню загальнолюдських цінностей здійснюється тільки посмертно та з урахуванням думки жителів відповідного села, селища, міста.

4. При прийнятті рішень Радою щодо увічнення пам'яті історичних осіб та подій пріоритет надається тим з них, які пов'язані з населеними пунктами громади, _____ районом та _____ областю.

5. Назви територіальним об'єктам міста даються українською мовою з дотриманням норм українського правопису.

Глава 1.3. Правова основа Статуту

Стаття 1.3.1.

1. Статут затверджується рішенням Ради. Він підлягає реєстрації в установленому порядку і набуває чинності з моменту його державної реєстрації в органах юстиції.

2. Проект Статуту підлягає громадському обговоренню в усіх населених пунктах Територіальної громади.

3. Статут діє в просторових межах Територіальної громади. Окремі положення Статуту, відповідно до закону, можуть діяти і на території, що перебуває за межами території громади.

Стаття 1.3.2.

1. Статут має найвищу юридичну силу по відношенню до всіх інших актів, які приймаються в системі місцевого самоврядування Територіальної громади, за винятком рішень, прийнятих місцевим референдумом.

2. Правові акти органів міського самоврядування Територіальної громади та їхніх посадових осіб, які суперечать цьому Статуту, не підлягають застосуванню і виконанню. Висновки про відповідність цих актів Статуту даються судом за зверненням міського (селищного, сільського) Голови.

Стаття 1.3.3.

1. Статут відповідає положенням Конституції України, законам України, указам Президента України і постановам Кабінету Міністрів України.

2. У разі невідповідності окремих положень Статуту Конституції та законам України, указам Президента України та постановам Кабінету Міністрів України діють норми останніх, як актів більш високої юридичної сили.

Стаття 1.3.4.

1. Правові акти органів міського самоврядування Територіальної громади та їхніх посадових осіб, що суперечать цьому Статуту, не підлягають застосуванню і виконанню.

2. Висновки про відповідність цих актів Статуту даються судом за зверненням міського (селищного, сільського) Голови.

Стаття 1.3.5.

1. Внесення змін і доповнень до Статуту здійснюються Радою.

2. Рішення Ради про внесення змін і доповнень до Статуту приймаються більшістю депутатів від загального складу Ради.

3. Пропозиції щодо внесення змін і доповнень до Статуту вносяться до Ради групою депутатів Ради (не менш як 1/3 від загальної кількості депутатів), міським (селищним, сільським) Головою або членами Територіальної громади у порядку місцевої ініціативи.

4. Зміни і доповнення до Статуту, які передбачають приведення його у відповідність до положень Конституції України та законів України, указів Президента України та постанов Кабінету Міністрів України, вносяться Радою за пропозицією міського (селищного, сільського) Голови у двомісячний термін після набуття чинності цими актами (або в строки, визначені цими актами). До внесення зазначених змін і доповнень до Статуту його положення, які суперечать зазначеним актам законодавства, не діють.

Глава 1.4. Взаємовідносини Територіальної громади, її органів та посадових осіб з органами державної влади, установами, підприємствами і організаціями, іншими територіальними громадами

Стаття 1.4.1.

1. Взаємовідносини органів та посадових осіб Територіальної громади з органами виконавчої влади, діяльність яких поширюється на територію громади, базуються на засадах співробітництва та взаємодопомоги з метою забезпечення здійснення завдань соціально-економічного та культурного розвитку громади, її населених пунктів та реалізації на території громади завдань і повноважень виконавчої влади в інтересах Територіальної громади.

2. Органи і посадові особи Територіальної громади здійснюють самоврядні повноваження незалежно від органів виконавчої влади. Органи виконавчої влади не можуть видавати обов'язкові для органів і посадових осіб Територіальної громади акти з питань, віднесених до самоврядних повноважень, або регламентувати їхню діяльність.

3. Органи і посадові особи Територіальної громади підконтрольні відповідним органам виконавчої влади лише з питань здійснення ними наданих законом окремих повноважень органів виконавчої влади.

4. За організацію зв'язків органів і посадових осіб Територіальної громади з органами виконавчої влади відповідає міський (селищний, сільський) Голова.

Стаття 1.4.2.

1. Органи і посадові особи Територіальної громади сприяють місцевим органам судової влади, прокуратури та інших правоохоронних органів в їхній діяльності, можуть надавати, в передбачених законодавством випадках, допомогу у здійсненні їхніх повноважень.

2. Міський (селищний, сільський) Голова, або за його дорученням інша посадова особа, відповідає за організацію зв'язків органів і посадових осіб Територіальної громади з органами судової влади і прокуратури.

Стаття 1.4.3.

1. Взаємовідносини органів і посадових осіб Територіальної громади з підприємствами, установами і організаціями, що перебувають на її території, базуються на суворому дотриманні визначених законодавством прав суб'єктів господарської діяльності і визначаються формою власності підприємств, установ і організацій, джерелами фінансування і характером їхньої діяльності.

2. По відношенню до підприємств, установ і організацій, що перебувають у комунальній власності Територіальної громади, відповідні органи і посадові особи Територіальної громади здійснюють такі функції:

- утворюють, реорганізують та ліквідують комунальні підприємства, установи і організації громади в інтересах Територіальної громади у порядку, визначеному чинним законодавством;
- призначають та звільняють з посади їхніх керівників;
- визначають цілі, функції, організаційні форми і порядок діяльності та затверджують Статути створюваних ними підприємств, установ і організацій;
- встановлюють у порядку і в межах, визначених законодавством, економічно обґрунтовані ціни та тарифи на продукцію і послуги комунальних підприємств;
- приймають, у визначених законодавством межах, рішення про відчуження

об'єктів комунальної власності, передачу їх в оренду чи концесію, а також рішення щодо переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації;

- визначають порядок використання прибутку і доходів підприємств, установ і організацій, встановлюють для них розмір частки прибутку, що підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;

- приймають рішення про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності Територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їхнього здійснення;

- приймають рішення про спільне з іншими територіальними громадами використання об'єктів комунальної власності для задоволення спільних потреб у порядку співробітництва територіальних громад;

- вирішують відповідно до законодавства питання про створення підприємствами комунальної власності спільних підприємств, у тому числі з іноземними інвестиціями;

- контролюють ефективність і законність використання майна комунальних підприємств, установ і організацій міста в порядку, визначеному чинним законодавством і цим Статутом.

3. З підприємствами, установами і організаціями, які не перебувають у комунальній власності громади, органи і посадові особи Територіальної громади будують свої відносини на договірній та податковій основі. При цьому, органи і посадові особи Територіальної громади в межах своїх повноважень, визначених законодавством і цим Статутом, можуть приймати рішення щодо:

- надання пільг по місцевих податках та зборах категоріям підприємств, установ і організацій, діяльність яких має важливе значення для соціально-економічного і культурного розвитку громади, її населених пунктів;

- надання згоди на зміну функціонального призначення об'єктів соціальної сфери, якими управляють ці підприємства, установи і організації;

- встановлення, відповідно до чинного законодавства, норм та правил ведення ними господарської діяльності з питань, що стосуються екологічної безпеки та соціально-економічного і культурного розвитку громади;

- розміщення замовлень на проведення робіт і надання послуг по благоустрою території громади, її населених пунктів, обслуговування населення, будівництва та ремонту комунального житла, нежитлових будівель, що знаходяться у комунальній власності громади, виробництва продукції та виконання інших робіт за рахунок бюджетних коштів Територіальної громади або залучених коштів підприємств, установ та організацій;

- надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на території громади нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для розміщення відходів, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з чинними нормативами включає територію громади або її частину.

Стаття 1.4.4.

1. Взаємовідносини Територіальної громади, її органів і посадових осіб з іншими територіальними громадами, їхніми органами і посадовими особами базуються на принципах добросусідства, солідарності та взаємної вигоди.

2. Територіальна громада, її органи місцевого самоврядування і їхні посадові особи можуть брати участь у міжмуніципальному та міжнародному співробітництві.

Глава 1.5. Планування розвитку громади

Стаття 1.5.1.

1. З метою оптимального використання ресурсів громади, забезпечення сталості її розвитку, збереження і примноження культурної спадщини, максимального задоволення інтересів різних поколінь членів Територіальної громади здійснюється планування розвитку громади.

2. Планування розвитку громади та її населених пунктів реалізується шляхом прийняття Радою таких розроблених з залученням громадськості актів:

1) Генерального плану розвитку населених пунктів громади;

2) Стратегічного плану соціально-економічного та культурного розвитку громади (*Варіант: Стратегія місцевого розвитку*);

3. На виконання Генерального плану розвитку населених пунктів громади та Стратегічного плану соціально-економічного та культурного розвитку громади Радою приймаються щорічні Плани соціально-економічного та культурного розвитку громади.

4. З метою відстеження динамічних змін в розвитку громади ведеться щорічний моніторинг статистичних показників «Муніципальна статистика» (додаток №1).

Стаття 1.5.2.

1. Генеральний план розвитку населених пунктів громади – це основний документ містобудівного планування, який визначає довгострокову політику Ради щодо розвитку, планування, забудови та іншого використання території населених пунктів громади з урахуванням як їхніх історичних традицій забудови, збереження та відновлення історичних центрів, так і сучасних потреб розвитку і новітніх тенденцій містобудування.

2. Генеральний план розробляється відповідно до законодавства України про планування та забудову територій з урахуванням положень цього Статуту.

3. Генеральний план затверджується рішенням Ради лише після проходження ним процедури громадського обговорення (громадських слухань) у кожному з населених пунктів громади, у порядку, встановленому законодавством України про планування та забудову територій та рішеннями Ради.

Стаття 1.5.3.

1. Планування соціально-економічного та культурного розвитку громади передбачає:

1) аналіз соціально-економічного та культурного розвитку громади, її населених пунктів за попередній і поточний роки, визначення основних тенденцій розвитку, їх узгодження з загальнодержавними та регіональними тенденціями розвитку;

2) визначення основних проблем розвитку економіки громади, її соціальної сфери, культурного розвитку;

3) оцінку стану використання природного, виробничого, науково-технічного

та трудового потенціалу громади, визначення резервів такого потенціалу;

4) визначення пріоритетних та цілей та напрямів розвитку громади на плановий період та шляхи розв'язання основних соціальних, економічних та культурних проблем Територіальної громади;

5) постановку завдань з досягнення визначених цілей, встановлення термінів їхнього виконання у прив'язці до фінансових та інших ресурсів громади.

Стаття 1.5.4.

1. Стратегічний план розвитку передбачає планування соціально-економічного та культурного розвитку громади, її населених пунктів на період не менше двох каденцій повноважень Ради.

2. Короткострокові програми розвитку громади розробляються на 1 (один) рік та спрямовуються на вирішення завдань, визначених Стратегічним планом.

3. Короткострокові програми розвитку встановлюють пріоритети соціально-економічного та культурного розвитку громади, її населених пунктів на плановий період та систему заходів органів і посадових осіб Територіальної громади з їх реалізації з визначенням термінів виконання, виконавців та ресурсів.

Стаття 1.5.5.

1. Визначальною засадою цілепокладання у плануванні соціально-економічного та культурного розвитку громади та її населених пунктів є задоволення потреб членів Територіальної громади і здійснюється на засадах сталого розвитку.

Розділ II. Система місцевого самоврядування

Глава 2.1. Загальні засади організації та функціонування системи місцевого самоврядування Територіальної громади

Стаття 2.1.1.

1. Організація та функціонування системи місцевого самоврядування Територіальної громади здійснюється відповідно до положень Конституції та законів України, а також цього Статуту.

2. Система місцевого самоврядування Територіальної громади включає:

– Територіальну громаду;

– внутрішні громади, які утворюють жителі населених пунктів громади;

Раду – представницький орган місцевого самоврядування, що представляє

– Територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією та законами України;

– міського (селищного, сільського) Голову, який є головною посадовою особою Територіальної громади;

– виконавчі органи Ради (виконавчий комітет, управління, відділи, служби тощо);

– старост селищ(а) _____, сіл. _____;

– органи самоорганізації населення.

3. Розмежування повноважень між складовими системи місцевого самоврядування Територіальної громади здійснюється згідно із законом, цим Статутом та рішеннями, прийнятими на сесії Ради, які не можуть суперечити цьому Статуту.

Стаття 2.1.2.

1. Система місцевого самоврядування Територіальної громади організується та функціонує на принципах, передбачених Конституцією України та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

2. У своїй діяльності складові системи місцевого самоврядування Територіальної громади додатково дотримуються таких принципів:

- ефективності - рішення, що готуються чи ухвалюються ними мають бути максимально ефективними серед можливих альтернативних рішень;
- сталості - використання ресурсів Територіальної громади не може шкодити наступним поколінням;
- екологічності - при прийнятті рішення має забезпечуватися його мінімальний негативний вплив на навколишнє природне середовище;
- системності - кожне рішення розглядається у взаємозв'язку з іншими рішеннями в просторі та часі;
- відкритості - рішення готуються та розглядаються відкрито, не може бути жодного рішення, закритого для громадськості;
- громадської участі - підготовка проектів та прийняття рішень, особливо тих, що стосуються планування та використання ресурсів громади мають відбуватись за умов широкого громадського обговорення та врахування інтересів Територіальної громади, рішення, що стосуються окремих населених пунктів громади – також і інтересів їхніх жителів.

Глава 2.2. Територіальна громада – первинний суб'єкт права на місцеве самоврядування

Стаття 2.2.1.

1. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування, основний носій його функцій і повноважень. Вона може вирішувати на території громади будь-яке питання, що віднесене Конституцією та законами України до питань місцевого значення, за винятком тих, які, відповідно до принципу субсидіарності, вирішуються органами місцевого самоврядування районного та обласного територіальних рівнів

2. Територіальна громада здійснює своє право на місцеве самоврядування безпосередньо або через утворені нею органи місцевого самоврядування та органи самоорганізації населення.

Стаття 2.2.2.

1. Членами Територіальної громади є громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які відповідно до вимог Закону України «Про свободу пересування і

вільний вибір місця проживання», інших актів законодавства України зареєстрували своє місце проживання в населених пунктах громади.

2. Реєстрація осіб, які постійно чи тимчасово проживають у населених пунктах громади, здійснюється у порядку, визначеному чинним законодавством. Органи Територіальної громади здійснюють облік осіб, які зареєстровані на території громади та ведуть відповідні бази даних за головними категоріями населення (виборці, діти дошкільного віку, школярі, працездатне населення, зайняті, безробітні, пенсіонери тощо).

Стаття 2.2.3.

1. Структурними елементами Територіальної громади є внутрішні громади, членами яких є жителі населених пунктів, крім адміністративного центру громади.

2. Внутрішні громади безпосередньо приймають участь у вирішенні питань, віднесених законом до відання Територіальної громади, її органів та посадових осіб шляхом використання форм прямої демократії: загальні збори, громадські слухання, місцеві ініціативи тощо.

3. Інтереси членів кожної з внутрішніх громад в органах місцевого самоврядування Територіальної громади представляють староста відповідного села (селища), депутати Ради, обрані у відповідних одномандатних виборчих округах.

4. Інтереси членів внутрішніх громад в органах державної влади представляють органи та посадові особи Територіальної громади.

Стаття 2.2.4.

1. Територіальна громада є учасником цивільних, господарських відносин та може набувати статусу юридичної особи публічного права.

2. Територіальна громада є суб'єктом права комунальної власності, володіє, користується та розпоряджається майном комунальної власності.

3. Територіальна громада обирає Раду та Голову громади, а також формує об'єкти комунальної власності.

4. Органи місцевого самоврядування територіальної громади є суб'єктами фінансово-кредитних та цивільно-правових відносин у межах, визначених законодавством.

Стаття 2.2.5.

1. До компетенції Територіальної громади входять:

1) всі питання, вирішення яких, відповідно до законів України, здійснюється на місцевому референдумі;

2) питання, віднесені до повноважень органів місцевого самоврядування Територіальної громади.

3. Перелік питань, віднесених до повноважень органів місцевого самоврядування Територіальної громади, встановлюється відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», інших законів України, з врахуванням положень статті 4 «Європейської Хартії місцевого самоврядування», а саме: «Органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу».

2. До безпосередньої компетенції Територіальної громад не входять питання щодо:

1) прийняття рішень з питань, віднесених до компетенції органів державної влади, що поширюють свою юрисдикцію на територію громади (Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та їхніх територіальних органів, органів судової влади тощо);

2) прийняття рішень з питань, віднесених відповідно до принципу субсидіарності до компетенції _____ обласної та _____ районної рад;

3) прийняття рішень з питань, що стосуються місцевого бюджету, місцевих податків і зборів, встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги, обрання, призначення і звільнення посадових осіб органів місцевого самоврядування Територіальної громади (за винятком Голови громади та сільських, селищних(ого) старост), інших працівників органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ і організацій у населених пунктах громади;

4) прийняття рішень в частині делегованих законом повноважень органів виконавчої влади, віднесених до компетенції виконавчих органів Ради.

Глава 2.3. Права та обов'язки членів Територіальної громади

Стаття 2.3.1.

1. Членам Територіальної громади гарантується право участі у вирішенні всіх питань місцевого значення, віднесених законом до відання громади та її органів.

2. За обсягом муніципальної право- та дієздатності члени Територіальної громади поділяються на дві категорії:

а) *повноправні члени Територіальної громади*: громадяни України – жителі населених пунктів громади, які відповідно до Конституції України та Закону України «Про місцеві вибори» мають активне виборче право. Зазначені особи володіють муніципальною право- та дієздатністю в повному обсязі;

б) *члени Територіальної громади з обмеженою муніципальною право- та дієздатністю*: жителі населених пунктів громади, які є іноземцями, особами без громадянства; неповнолітні громадяни України; громадяни України, яких визнано судом недієздатними або такі, що перебувають на строковій військовій службі чи відбувають покарання в місцях позбавлення волі. Обмеження муніципальної право- та дієздатності цих членів Територіальної громади полягають у позбавленні їх права участі у місцевих виборах, місцевих референдумах, загальних зборах (конференціях) громадян за місцем проживання, права займати посади в органах місцевого самоврядування Територіальної громади.

3. Особи, які відповідно до вимог Закону України «Про свободу пересування і вільний вибір місця проживання», інших актів законодавства України не зареєстрували своє місце проживання в населених пунктах громади, але які володіють нерухомим майном (нерухомістю) на території громади, працюють на території громади, ведуть іншу діяльність, пов'язану зі сплатою податків до місцевого бюджету Територіальної громади, користуються усіма правами членів Територіальної громади, окрім активного виборчого права, права участі у місцевих референдумах, загальних зборах (конференціях) громадян за місцем проживання.

Рішенням органів місцевого самоврядування Територіальної громади для цієї категорії осіб можуть встановлюватись право користування інфраструктурою населених пунктів громади, а також порядок отримання соціальних, освітніх, медичних та інших послуг на рівних умовах з членами Територіальної громади.

4. Права члена Територіальної громади, окрім активного виборчого права, права участі у місцевих референдумах, права участі у загальних зборах (конференціях) громадян за місцем проживання з вирішальним голосом, надаються також Почесним громадянам Територіальної громади незалежно від місця їхнього проживання, а також, за рішенням Ради – особам, які не є членами Територіальної громади, але отримали у відповідності із Законом України «Про правовий статус і права закордонних українців» статус закордонного українця або мають значні, офіційно визнані заслуги перед Територіальною громадою або її внутрішніми громадами.

Стаття 2.3.2.

1. Основні права членів Територіальної громади передбачені Конституцією та законами України. Крім них члени Територіальної громади мають права на:

- 1) забезпеченість якісною питною водою;
- 2) якісне електропостачання;
- 3) ефективну систему прибирання та вивезення сміття з вулиць, прибудинкових територій та під'їздів багатоквартирних будинків у населених пунктах громади;
- 4) забезпеченість належним транспортним сполученням – як внутрішнім так і зовнішнім;
- 5) розгалуженість і якість доріг;
- 6) освітленість вулиць і під'їздів будинків у темну пору доби;
- 8) забезпечення тиші на вулицях та у житлових будинках у нічну пору;
- 9) ефективну систему безпеки громадян та захисту їхнього майна (боротьба зі злочинністю; охорона громадського порядку, попередження та ліквідація наслідків стихійного лиха)
- 10) наявність умов для своєї зайнятості;
- 11) доступність та якість медичних послуг відповідно до державних стандартів;
- 12) доступність та якість освітніх послуг відповідно до державних стандартів;
- 13) ефективну систему надання побутових послуг;
- 14) доступність та якість мобільного зв'язку та інтернет-мереж;
- 15) забезпеченість місцями для відпочинку і дозвілля;
- 17) забезпеченість закладами культури (бібліотеки, будинки культури, кінотеатри тощо)
- 18) вільний доступ до усіх природних об'єктів та угідь в межах громади – лісів, берегів рік та озер тощо.

Зазначений перелік прав членів Територіальної громади не є вичерпним.

2. У своїй діяльності з забезпечення задоволення потреб членів Територіальної громади органи місцевого самоврядування та їхні посадові особи, комунальні підприємства, установи та організації керуються політикою якості, яка затверджується Радою відповідно до міжнародних стандартів якості.

3. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади реалізують

власні та делеговані Законом повноваження на основі дотримання соціальних та інших стандартів і нормативів, затверджених державою.

4. Порядок реалізації членами Територіальної громади прав на безоплатний доступ до отримання соціальних, освітніх, медичних, інших послуг визначається законодавством України та рішеннями Ради.

5. Рада, у межах власної компетенції та з врахуванням можливостей місцевого бюджету, з метою підвищення рівня соціального захисту членів територіальної громади, може встановлювати для них загалом або для їх окремих категорій (пенсіонерів, ветеранів війни, репресованих, вдів, багатодітних сімей, вимушених переселенців, учасників АТО тощо) пільгові умови при користуванні інфраструктурою населених пунктів громади, наданні житлово-комунальних послуг, оподаткування та ін..

6. З метою вдосконалення обліку осіб, які володіють правом пільгового користування соціальною, комунальною інфраструктурою міста, Рада може запроваджувати «Посвідчення (картку) члена _____ територіальної громади».

Стаття 2.3.3.

1. Права і обов'язки членів Територіальної громади взаємопов'язані. Наявність прав породжує необхідність виконання членами Територіальної громади обов'язків стосовно Територіальної громади в цілому, внутрішніх громад чи інших членів Територіальної громади.

2. Основні обов'язки членів Територіальної громади передбачені Конституцією та законами України. Крім них, на членів Територіальної громади покладаються обов'язки щодо:

1) збереження та розвитку традицій, звичаїв та особливостей Територіальної громади, населених пунктів, шанобливого ставлення до їхньої історії, до об'єктів історико-культурної спадщини;

2) сприяння сталому розвитку громади та її населених пунктів;

3) толерантного ставлення до усіх членів Територіальної громади незалежно до їхнього етнічного походження, віросповідання, політичних переконань тощо;

4) сприяння реалізації права членів Територіальної громади на задоволення передбачених цим Статутом основних соціально-побутових, економічних, безпекових, культурно-духовних потреб;

5) бережливого ставлення до, зелених насаджень, природних об'єктів, усього довкілля території громади.

3. Усі, хто проживає або перебуває на території громади, зобов'язані поважати права і свободи членів Територіальної громади. Особи, винні у порушенні відповідних прав і свобод, притягуються до відповідальності відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 2.3.4.

1. З метою захисту прав і свобод членів Територіальної громади, їх окремих категорій (члени внутрішніх громад, пенсіонери, інваліди, ветерани війни, репресовані, національні меншини, вимушені переселенці, учасники АТО тощо) рішенням Ради може бути запроваджено інститут громадського Уповноваженого Територіальної громади з питань захисту їхніх прав (*далі: Муніципальний омбудсман*).

2. Повноваження Муніципального омбудсмана визначаються «Положенням про Муніципального омбудсмана», яке затверджується Радою.

3. З метою дотримання прав дітей (осіб у віці до 14 років) і підлітків (осіб у віці від 14 років до 18 років) рішенням Ради може бути запроваджено інститут громадського Уповноваженого Територіальної громади з прав дітей і підлітків (*галі: Дитячий омбудсман*).

4. Повноваження Уповноваженого з прав дітей і порядок його призначення визначається «Положенням про Дитячого омбудсмана», яке затверджується Радою з рахуванням таких пріоритетних напрямів його діяльності:

1) експертиза проектів актів органів місцевого самоврядування Територіальної громади щодо дотримання прав дітей і підлітків;

2) ведення просвітницької і роз'яснювальної роботи серед дітей, підлітків та дорослих щодо вимог міжнародного права та законодавства України стосовно дотримання прав дітей та підлітків;

3) забезпечення широкої поінформованості членів Територіальної громади про права дитини через установи освіти, відповідні громадські організації та засоби масової інформації;

4) моніторинг стану дотримання на території громади прав дітей та підлітків, виявлення фактів порушень їхніх прав в сім'ях, дитячих будинках, школах та дошкільних закладах тощо і вжиття заходів щодо їх припинення відповідно до законодавства України;

5) надання конкретної допомоги дітям, права яких порушені, шляхом звернення до органів виконавчої влади та правоохоронних органів відповідно до їхньої компетенції тощо.

5. Виконавчі органи Ради створюють умови для діяльності Муніципального та Дитячого омбудсменів у порядку, встановленому відповідними положеннями, затвердженими Радою.

Глава 2.4. Форми участі членів Територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування: загальні засади

Стаття 2.4.1.

1. Участь членів Територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування реалізується у формах, визначених Конституцією та законами України та цим Статутом.

2. На території громади створюються необхідні умови для розвитку партисипаторної демократії (демократії участі), активного залучення членів Територіальної громади до участі у плануванні розвитку території, у розробці та прийнятті рішень з питань, вирішення яких віднесено Конституцією та законами України до компетенції територіальних громад та їхніх органів, у контролі за діяльністю органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення та їхніх посадових осіб.

3. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади та їхні посадові особи враховують пропозиції членів Територіальної громади щодо вдосконалення системи муніципального управління, соціально-економічного та культурного

розвитку, забезпечення прав членів Територіальної громади на участь у вирішенні питань місцевого значення.

4. Будь-які обмеження права членів Територіальної громади на участь у місцевому самоврядуванні залежно від їхньої раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, за мовними або іншими ознаками забороняються.

Стаття 2.4.2.

1. Формами участі членів Територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення є:

- місцеві вибори;
- місцевий референдум;
- загальні збори (конференції) членів Територіальної громади;
- громадські слухання;
- місцеві ініціативи;
- органи самоорганізації населення;
- індивідуальні та колективні петиції;
- консультативно-дорадчі органи (громадські ради);
- участь у роботі інститутів громадянського суспільства (громадських організацій, благодійних організацій, професійних спілок, інших неприбуткових організацій), які опікуються питаннями здійснення місцевого самоврядування в Територіальній громаді;
- інші незаборонені законом форми безпосередньої участі членів Територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, встановлені рішенням Ради.

Глава 2.5. Місцеві вибори

Стаття 2.5.1.

1. Повноправні члени Територіальної громади на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування беруть участь у вільних виборах:

- міського (селищного, сільського) Голови;
- депутатів Ради;
- селищних та сільських старост.

Стаття 2.5.2.

1. Порядок реалізації виборчого права членами Територіальної громади на місцевих виборах встановлюється законодавством України.

Глава 2.6. Місцевий референдум

Стаття 2.6.1.

1. Місцевий референдум є формою безпосереднього вирішення членами Територіальної громади питань, віднесених Конституцією, законами України до відання місцевого самоврядування, шляхом вільного волевиявлення.

2. Участь у місцевому референдумі приймають лише повноправні члени Територіальної громади.

3. Види, порядок ініціювання, призначення та проведення місцевих референдумів визначається законом.

Стаття 2.6.2.

1. Предметом місцевого референдуму може бути питання місцевого значення, віднесене до відання Територіальної громади та її органів.

2. Коло питань, які не можуть бути винесені на місцевий референдум, визначаються законом.

3. Питання, що виносяться на місцевий референдум, не повинні призводити до порушення рівноправності, громадської злагоди в Територіальній громаді, обмежувати або скасовувати права і свободи членів Територіальної громади або їх окремих категорій.

Стаття 2.6.3.

1. Місцевий референдум вважається таким, що відбувся, якщо у ньому взяло участь більше половини повноправних членів Територіальної громади. Якщо місцевий референдум визнано таким, що не відбувся, рішення з питання, що виносилося на місцевий референдум, приймає Рада.

2. Рішення місцевого референдуму вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини членів Територіальної громади, які взяли участь у голосуванні. У разі рівної кількості голосів, поданих «за» і «проти», вважається, що питання, яке було винесене на референдум, вирішене негативно.

3. Питання, яке не одержало підтримки на референдумі, може повторно виноситися на референдум не раніше, ніж через два роки.

4. Рішення місцевого референдуму і результати голосування оприлюднюються у порядку, встановленому цим Статутом та Регламентом Ради.

5. Рішення місцевого референдуму, крім консультативного, мають найвищу юридичну силу по відношенню до актів органів місцевого самоврядування громади та їхніх посадових осіб.

6. Якщо для реалізації рішення місцевого референдуму потрібне прийняття іншого правового акта, орган місцевого самоврядування Територіальної громади, до компетенції якого належить дане питання, зобов'язаний прийняти такий акт невідкладно (не пізніше, ніж на найближчих сесії Ради або засіданні її виконавчого комітету).

Глава 2.7. Загальні збори (конференція) членів Територіальної громади

Стаття 2.7.1.

1. Члени Територіальної громади для спільного публічного обговорення та безпосереднього вирішення питань місцевого значення, що стосуються загальних інтересів усієї Територіальної громади, або питань, що мають важливе значення для внутрішніх громад або жителів певної частини населеного пункту громади, проводять загальні збори членів Територіальної громади або конференції їхніх легітимних представників (*далі: загальні збори*), збори жителів населених пунктів громади, жителів мікрорайонів, вулиць, кварталів, будинків тощо.

2. Ініціювання, організація та проведення загальних зборів, норми представництва на конференції регламентується законом та Положенням про загальні збори (конференції) членів Територіальної громади, яке затверджується Радою.

3. На розгляд загальних зборів можуть виноситися такі питання:

1) інформування членів Територіальної громади про прийняті Радою та її виконавчими органами рішення, стан їх виконання, а також виконання законів України, підзаконних актів з питань, що становлять громадський інтерес для всіх членів Територіальної громади або її частини;

2) заслуховування інформації міського (селищного, сільського) Голови, селищного, сільського старости, керівників виконавчих органів Ради, звітів керівників підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності Територіальної громади, в частині питань, порушених жителями населених пунктів громади, жителів мікрорайону, вулиці, кварталу, будинку тощо;

3) ініціювання і створення органів самоорганізації населення, схвалення положень про них, внесення змін і доповнень до положень, вирішення питань про дострокове припинення повноважень органів самоорганізації населення тощо;

4) внесення пропозицій до органів місцевого самоврядування Територіальної громади щодо включення до переліку об'єктів комунальної власності підприємств, установ та організацій, їхніх структурних підрозділів та інших об'єктів, що належать до державної та інших форм власності, якщо вони мають особливо важливе значення для забезпечення комунально-побутових і соціально-культурних потреб населених пунктів громади або жителів відповідної території;

5) запровадження добровільного самооподаткування;

6) розгляд і внесення жителями населених пунктів громади пропозицій до Ради щодо найменування, перейменування населених пунктів, вулиць, площ тощо, встановлення пам'ятників тощо в межах цих населених пунктів.

Цей перелік питань, віднесених до відання загальних зборів громадян, не є вичерпним і може бути доповнений рішенням Ради.

4. Загальні збори Територіальної громади або жителів адміністративного центру громади скликаються Головою громади за власною ініціативою, за ініціативою (пропозицією) органу самоорганізації населення, що діє на території мікрорайону, вулиці, кварталу, будинку, або за пропозицією ініціативної групи членів Територіальної громади за місцем проживання.

5. Збори членів територіальної громади – жителів населеного пункту Територіальної громади, що не є її адміністративним центром, скликаються міським (селищним, сільським) Головою або відповідним сільським, селищним старостою.

6. Збори членів Територіальної громади – жителів мікрорайону, вулиці, кварталу, будинку скликаються відповідним органом самоорганізації населення (комітетом мікрорайону, вуличним, квартальним, будинковим комітетом) або ініціативною групою громадян

7. Рішення про скликання загальних зборів доводиться до відома членів Територіальної громади, які проживають у відповідному населеному пункті або на відповідній території, не пізніше як за 7 днів до їх проведення із зазначенням часу скликання, місця проведення зборів та переліку питань, які передбачається винести

на обговорення. У випадках особливої необхідності населенню повідомляється додатково про скликання зборів у день їх проведення.

8. Загальні збори є правомочними за умови присутності на них більше половини членів Територіальної громади, які проживають у відповідному населеному пункті або на відповідній території, а у разі скликання конференції представників – не менш як двох третин обраних делегатів, якщо інше не передбачено законами України.

Стаття 2.7.2.

1. За результатами загальних зборів складається протокол, який підписується головою і секретарем зборів. До протоколу зборів (конференції) додаються матеріали реєстрації їхніх учасників та протоколи лічильної комісії.

2. З розглянутих питань загальні збори приймають рішення. Рішення загальних зборів приймаються більшістю голосів членів Територіальної громади, які присутні на загальних зборах, відкритим голосуванням. Рішення зборів підписуються головою і секретарем зборів.

3. Рішення загальних зборів є обов'язковими для виконання старостою відповідного населеного пункту громади, органами самоорганізації населення, що розташовані у відповідному населеному пункті громади або на відповідній території. Рішення загальних зборів з питань, що мають важливе значення для Територіальної громади, але віднесені до повноважень органів місцевого самоврядування Територіальної громади, мають рекомендаційний характер.

Глава 2.8. Громадські слухання

Стаття 2.8.1.

1. Громадські слухання є формою участі членів Територіальної громади у виробленні пропозицій щодо прийняття рішень органами місцевого самоврядування Територіальної громади та у контролі за діяльністю органів місцевого самоврядування.

2. Громадські слухання поділяються на:

1) загальні – громадські слухання, предмет яких зачіпає інтереси всіх членів Територіальної громади;

2) місцеві – громадські слухання, які стосуються частини Територіальної громади (населеного пункту, мікрорайону, кварталу, вулиці тощо).

3. Громадські слухання проводяться у формі зустрічей членів Територіальної громади з Головою громади, депутатами Ради, посадовими особами органів місцевого самоврядування Територіальної громади, сільськими, селищними старостами під час яких члени Територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо вирішення винесених на їхній розгляд питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування.

4. Участь у громадських слуханнях обов'язкова для їхніх ініціаторів, авторів проектів документів (актів), що виносяться на громадські слухання, представників профільних щодо предмету слухань комісій ради та її виконавчих органів, керівників

комунальних підприємств, установ і організацій, яких стосуються ці громадські слухання, депутатів Ради, міського (селищного, сільського) Голови, старост та інших посадових осіб, звітування яких є предметом громадських слухань. Їх відсутність на громадських слуханнях не може бути підставою для перенесення громадських слухань чи визнання їх такими, що не відбулися.

5. На громадські слухання можуть бути запрошені:

- народні депутати України;
- депутати районної, обласної рад;
- представники органів виконавчої влади;
- представники підприємств, установ та організацій, розташованих на території громади;
- експерти з питань, що є предметом громадських слухань, в тому числі іноземні;
- інші особи.

Стаття 2.8.2.

1. Основними засадами громадських слухань у Територіальній громаді є:

- громадські слухання проводяться на засадах добровільності, відкритості, прозорості, свободи висловлювань, політичної неупередженості та обов'язкового розгляду поданих на них пропозицій;
- ніхто не може бути примушений до участі або неучасті в громадських слуханнях;
- громадські слухання мають відкритий характер. Кожен член Територіальної громади, що живе на відповідній території, може взяти участь у громадських слуханнях;
- вся інформація (у тому числі копії документів), пов'язана з ініціюванням, підготовкою, проведенням громадських слухань, розглядом прийнятих на них рішень, а також рішення органів місцевого самоврядування Територіальної громади та їхніх посадових осіб, прийняті за результатами розгляду питань, що становили предмет слухань, розміщуються на офіційних веб-сайтах органів місцевого самоврядування Територіальної громади у спеціальному розділі («Громадська участь» тощо), обов'язково поширюються в місцевих ЗМІ та іншими способами, відповідно до вимог цього Статуту;
- в процесі ініціювання, підготовки, проведення, а також після проведення громадських слухань, не може чинитися перешкод для діяльності представників засобів масової інформації щодо їх висвітлення;
- громадські слухання не можуть використовуватись для політичної, у тому числі передвиборчої агітації.

Стаття 2.8.3.

1. Предметом громадських слухань може бути:

- 1) обговорення проектів нормативно-правових актів Ради, її виконавчих органів, Голови громади та внесення пропозицій щодо їх прийняття;
- 2) обговорення проектів та програм соціально-економічного та культурного розвитку, проекту бюджету Територіальної громади на наступний рік, інших

проектів документів планування розвитку територіальної громади та її населених пунктів та подання пропозицій щодо їх прийняття відповідним органам місцевого самоврядування Територіальної громади;

3) розгляд соціальних, економічних, культурних, екологічних, інших значимих для Територіальної громади або внутрішніх громад питань, внесення пропозицій щодо їх вирішення відповідними органами місцевого самоврядування Територіальної громади;

4) обговорення проектів містобудівної документації, місцевих правил забудови відповідно до Закону України «Про планування і забудову територій».

2. На загальні громадські слухання в обов'язковому порядку виносяться проекти бюджету, ставок місцевих податків і зборів, комунальних тарифів, які затверджуються Радою, довгострокових програм соціально-економічного і культурного розвитку громади.

3. Не можуть бути предметом громадських слухань:

1) питання, не віднесені законодавством України до відання територіальних громад та їхніх органів;

2) питання, що суперечать Конституції та чинному законодавству України.

Стаття 2.8.4.

1. Право голосу на загальних громадських слуханнях мають усі повнолітні члени Територіальної громади, крім осіб, які визнані недієздатними за рішенням суду.

2. Правом голосу на місцевих громадських слуханнях мають члени Територіальної громади, які постійно проживають на території відповідного населеного пункту громади, мікрорайону, кварталу, вулиці тощо.

3. Процедурні питання реалізації права членів Територіальної громади на участь у громадських слуханнях регулюються Положенням про громадські слухання, яке затверджується Радою на розвиток положень цього Статуту.

Глава 2.9. Місцеві ініціативи

Стаття 2.9.1.

1. Члени Територіальної громади мають право ініціювати розгляд у Раді будь-якого питання, віднесеного законом до відання місцевого самоврядування.

2. Місцева ініціатива реалізується у формі подання до Ради проекту рішення ради разом з супровідними документами, визначеними Регламентом Ради.

3. Суб'єктами розробки проекту рішення Ради у порядку місцевої ініціативи можуть бути:

1) члени Територіальної громади, об'єднані в ініціативну групу;

2) інститути громадянського суспільства, легалізовані на території громади;

3) органи самоорганізації населення, легалізовані на території громади.

Стаття 2.9.2.

1. Реєстрація проекту рішення Ради, поданого у порядку місцевої ініціативи, здійснюється секретарем Ради за умови підтримки такого проекту рішення не

менше як 300 повноправними членами Територіальної громади.

2. Реєстрація проекту рішення Ради, що стосується окремого населеного пункту громади, здійснюється секретарем Ради за умови підтримки такого проекту рішення не менше як 100 повноправними членами Територіальної громади – жителів цього населеного пункту.

3. Підтримка проекту рішення Ради, поданого у порядку місцевої ініціативи, здійснюється у формі підписів членів Територіальної громади під проектом такого рішення. Ініціативна група збирає підписи на підтримку проекту рішення, поданого у порядку місцевої ініціативи, на підписних листах, форма яких затверджується Радою.

4. Проект рішення, поданого у порядку місцевої ініціативи, розглядається на сесії Ради у порядку, встановленому Регламентом ради, з урахуванням положень цього Статуту.

5. Рада в межах своїх повноважень може:

- прийняти проект рішення, внесений у порядку місцевої ініціативи;
- відхилити проект рішення, внесений у порядку місцевої ініціативи;
- направити проект рішення, внесений у порядку місцевої ініціативи, на доопрацювання відповідною депутатською комісією за обов'язкової участі членів ініціативної групи.

Розгляд узгодженого з членами ініціативної групи допрацьованого проекту рішення здійснюється на наступному пленарному засіданні Ради. Повторне направлення проекту на доопрацювання не допускається.

6. З питання, внесеного до Ради у порядку місцевої ініціативи, Рада може розглянути власний альтернативний проект рішення у випадку, якщо проект рішення, внесений у порядку місцевої ініціативи, відхилений.

7. Рішення Ради з питання, внесеного у порядку місцевої ініціативи, в 10-денний термін надсилається членам ініціативної групи та оприлюднюється в порядку, встановленому Регламентом Ради та цим Статутом.

8. Регулювання окремих процедурних питань реалізації права членів Територіальної громади на місцеву ініціативу, а також затвердження зразків документів, необхідних для реалізації права на місцеву ініціативу, визначається Положенням про місцеві ініціативи, яке затверджується Радою на розвиток положень даного Статуту.

Глава 2.10. Органи самоорганізації населення

Стаття 2.10.1.

1. Органи самоорганізації населення є представницькими органами, які утворюються членами Територіальної громади, що проживають в її окремих населених пунктах, які не є адміністративним центром громади або на певній території населеного пункту, для вирішення таких основних завдань:

- 1) створення умов для участі членів Територіальної громади – жителів населеного пункту або відповідної території населеного пункту у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України;
- 2) задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів

шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг;

3) сприяння участі жителів у реалізації проектів та програм соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших програм.

2. До системи органів самоорганізації населення Територіальної громади входять:

- селищні, сільські комітети;
- комітети мікрорайонів;
- вуличні, квартальні, будинкові комітети.

3. Організація та діяльність органів самоорганізації населення регламентується законом та Положенням про органи самоорганізації населення Територіальної громади, яке затверджується Радою.

Стаття 2.10.2.

1. Рада відповідно до закону може наділяти органи самоорганізації населення частиною своїх власних повноважень з одночасною передачею відповідних фінансів і майна, необхідних для здійснення цих повноважень, та здійснює контроль за реалізацією переданих повноважень і використанням наданих фінансів і майна.

2. Фінансовою основою діяльності органу самоорганізації населення є власні кошти, які формуються за рахунок власної економічної діяльності та добровільних внесків фізичних та юридичних осіб й інших надходжень, не заборонених законодавством, а також кошти місцевого бюджету, які можуть бути передані йому Радою для здійснення власних та переданих нею повноважень.

Глава 2.11. Індивідуальні звернення та колективні петиції

Стаття 2.11.1.

1. Для захисту своїх прав та законних інтересів члени Територіальної громади можуть направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів місцевого самоврядування Територіальної громади, їхніх посадових осіб, які зобов'язані розглянути такі звернення і надати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

2. Порядок розгляду звернень членів Територіальної громади регламентується Законом України «Про звернення громадян» та відповідними актами органів місцевого самоврядування Територіальної громади.

Глава 2.12. Консультативно-дорадчі органи (громадські ради)

Стаття 2.12.1.

1. За розпорядженням міського (селищного, сільського) Голови можуть створюватись консультативно-дорадчі органи при міському (селищному, сільському) Голові (громадські ради, дорадчі комітети, інші), до яких входять представники інститутів громадянського суспільства, органів самоорганізації населення.

2. Персональний склад консультативно-дорадчих органів затверджується міським (селищним, сільським) Головою за поданнями інститутів громадянського

суспільства, органів самоорганізації населення.

2. Основним завданням консультативно-дорадчих органів є підготовка пропозицій щодо вдосконалення роботи органів місцевого самоврядування територіальної громади та їхніх посадових осіб, вдосконалення системи муніципального управління та стратегічного планування.

Стаття 2.12.2.

1. Порядок утворення та форми роботи консультативно-дорадчих органів регламентується відповідними положеннями, які затверджуються міським (селищним, сільським) Головою громади.

2. Організаційне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності консультативно-дорадчих органів здійснюється апаратом Ради.

Глава 2.13. Участь у роботі органів місцевого самоврядування та робота на виборних посадах місцевого самоврядування

Стаття 2.13.1

1. Члени Територіальної громади мають право бути присутніми на засіданнях Ради, її постійних комісій. Особи, що виявили бажання відвідати таке засідання, повинні, не пізніш як за три дні до її відкриття, подати відповідну заяву на ім'я секретаря Ради, на якого покладається обов'язок забезпечити умови для такого відвідування.

2. У разі неможливості забезпечити відвідування членами Територіальної громади сесії Ради з організаційних чи технічних причин, секретар Ради повинен забезпечити її трансляцію по місцевій радіомережі. Відмова членам Територіальної громади у відвіданні сесії ради, яка не пов'язана з організаційними чи технічними причинами, повинна бути оформлена у письмовій формі і може бути підставою для порушення питання про відповідальність секретаря Ради.

Стаття 2.13.2.

1. Члени Територіальної громади мають право брати участь у засіданнях виконавчого комітету Ради при розгляді питань, пов'язаних із реалізацією їхніх конституційних прав, забезпечення яких віднесено до відання місцевого самоврядування.

Стаття 2.13.3.

1. Повноправним членам Територіальної громади гарантується право бути обраними на посади в системі місцевого самоврядування, які визначені законом і цим Статутом як виборні, на рівних підставах.

Глава 2.14. Участь у роботі інститутів громадянського суспільства (громадських організацій, благодійних організацій, професійних спілок, інших неприбуткових організацій), які опікуються питаннями здійснення місцевого самоврядування в Територіальній громаді

Стаття 2.14.1.

1. У Територіальній громаді взаємодія органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства розглядається як пріоритетний напрям розвитку партисипаторної демократії, залучення членів Територіальної громади, об'єднаних спільними інтересами, до процесу планування розвитку громади, розробки та прийняття управлінських рішень, контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування Територіальної громади та їхніх посадових осіб.

2. До інститутів громадянського суспільства належать громадські організації, благодійні організації, професійні спілки, асоціації роботодавців, інші некомерційні організації, легалізовані на території громади, статутна діяльність яких передбачає відстоювання інтересів різних категорій (за соціальною, професійною чи іншою ознакою) членів Територіальної громади.

Стаття 2.14.2.

1. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади та їхні посадові особи, органи самоорганізації населення можуть укладати з інститутами громадянського суспільства договори (угоди) про взаємодію і співробітництво у вирішенні питань місцевого значення.

2. Представники інститутів громадянського суспільства запрошуються на сесії Ради та засідання її виконавчого комітету у разі розгляду питань, якими опікуються ці інститути.

3. Представники інститутів громадянського суспільства можуть залучатися як експерти до розробки проектів рішень Ради та її виконавчого комітету.

Глава 2.15. Рада

Стаття 2.15.1.

1. Рада є представницьким і нормотворчим органом місцевого самоврядування Територіальної громади, який здійснює від імені та в інтересах Територіальної громади функції та повноваження місцевого самоврядування. Рада складається з депутатів, обраних у порядку, встановленому Конституцією та законами України.

2. Загальний склад (чисельність депутатів) Ради відповідно до закону становить

3. Строк повноважень Ради відповідно до Конституції України становить 5 років.

4. Дострокове припинення повноважень Ради може бути здійснене у випадках і у порядку, визначеному Конституцією та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Стаття 2.15.2.

1. Завдання, функції та повноваження Ради визначаються законодавством України та цим Статутом.

2. Рада є юридичною особою, має власну печатку, рахунки у Державному казначействі України та інших фінансових установах, має право набувати від свого імені майнові та особисті немайнові права, несе відповідні обов'язки, може бути позивачем і відповідачем у судах.

Стаття 2.15.3.

1. Робочими органами Ради є її постійні й тимчасові комісії, які обираються з числа депутатів для вивчення проблем і потреб, попереднього розгляду і підготовки проектів рішень Ради. Комісії здійснюють контроль за виконанням рішень Ради та її виконавчого комітету.

2. Для забезпечення своєї діяльності Рада створює допоміжний орган – апарат Ради. Апарат Ради адміністративно підпорядкований міському (селищному, сільському) Голові, який спрямовує і контролює його роботу, а функціонально – секретареві Ради, який безпосередньо організовує діяльність апарату. Визначення загальної чисельності апарату Ради, розмір та структура видатків на його утримання, вирішення інших питань функціонування апарату Ради здійснюються відповідно до законодавства України.

3. Видатки на забезпечення діяльності Ради передбачаються у місцевому бюджеті Територіальної громади.

Стаття 2.15.4.

1. Формами роботи Ради є її пленарні сесійні засідання та робота постійних і тимчасових комісій Ради. Сесійні засідання Ради проводяться у приміщенні залу засідань Ради, спеціально обладнаному електронною системою голосування. Не допускається проведення сесійних засідань Ради в іншому приміщенні, якщо це не викликано надзвичайними обставинами.

2. Порядок роботи Ради визначається Регламентом _____ Ради, який затверджується Радою у відповідності до законодавства України і не може суперечити цьому Статуту. Дотримання вимог Регламенту Ради забезпечує міський (селищний, сільський) Голова.

3. Сесійне засідання Ради є правомочним, якщо на ньому зареєстровано більшість від загального складу депутатів Ради. Порядок реєстрації депутатів Ради на сесійному засіданні визначається Регламентом Ради.

4. Робота постійних і тимчасових комісій Ради може здійснюватись у спеціально відведених приміщеннях Ради або у виїзному режимі – у залежності від питань, які розглядаються, і кола підприємств, установ та організацій, яких стосуються ці питання.

5. Порядок підготовки, проходження, ухвалення, зберігання рішень Ради, забезпечення режиму доступу до них визначається законами України, Регламентом Ради та цим Статутом.

Стаття 2.15.5.

1. Рада на реалізацію повноважень, визначених Конституцією та законами України, приймає нормативно-правові та інші акти у формі рішень.

2. Рішення Ради приймається більшістю голосів депутатів від її загального складу шляхом відкритого голосування із застосуванням електронної системи голосування, якщо інше не встановлене законом.

3. У випадках, визначених законом та цим Статутом, рішення Ради може бути прийняте лише після проведення місцевого референдуму, громадських слухань, загальних зборів членів Територіальної громади.

4. Рішення ради підписуються міським (селищним, сільським) Головою.

5. Рішення ради у п'ятиденний термін з моменту його прийняття може бути зупинено міським (селищним, сільським) Головою і внесено на повторний розгляд Ради. У цьому разі міський (селищний, сільський) Голова не підписує таке рішення Ради, видає розпорядження про зупинення рішення Ради з мотивуванням таких дій та подає до Ради відповідне обґрунтування з пропозицією про скасування такого рішення в цілому, скасування частково або про внесення змін до прийнятого рішення Ради. У випадку, якщо міський (селищний, сільський) Голова не підписує рішення Ради, і не зупиняє його в зазначеному порядку, такі його дії можуть бути оскаржені у суді.

6. Підставами зупинення рішення Ради міським (селищним, сільським) Головою можуть бути:

1) порушення Радою Конституції та законів України, рішень місцевих референдумів, Статуту Територіальної громади, Регламенту Ради, рішень Ради про затвердження місцевого бюджету та щодо проектів і програм розвитку Територіальної громади, її населених пунктів;

2) виявлення порушень при підготовці тексту рішення, поданого на підпис міському (селищному, сільському) Голові, виходячи із співставлення тексту проекту рішення, внесеного на розгляд Ради, і стенограми засідання Ради;

3) прийняття Радою рішень з питань, які не віднесені до її компетенції;

4) прийняття Радою рішень, виконання яких може спричинити погіршення соціально-економічної ситуації в Територіальній громаді, завдати шкоди правам та законним інтересам членам Територіальної громади;

5) випадки, коли при прийнятті рішення Ради не було повідомлено про конфлікт інтересів суб'єктів прийняття рішення.

7. У двотижневий строк Рада зобов'язана повторно розглянути рішення, зупинене міським (селищним, сільським) Головою, та його пропозиції. У разі, якщо Рада прийме рішення про відхилення пропозицій міського (селищного, сільського) Голови і підтвердить попереднє рішення двома третинами голосів від загального складу Ради, то таке рішення набирає чинності.

8. У разі, якщо Рада не розгляне у встановлений законом термін рішення, зупинене міським (селищним, сільським) Головою, та його пропозиції, а також у разі, якщо Рада не проголосує двома третинами голосів за відхилення зауважень міського (селищного, сільського) Голови чи підтвердження попереднього рішення Ради, то таке рішення втрачає чинність з дня його прийняття.

9. Рішення Ради нормативно-правового характеру набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення, якщо Радою не встановлено більш пізній строк введення цих рішень у дію. Офіційне оприлюднення рішень Ради здійснюється у порядку, визначеному цим Статутом та Регламентом Ради.

10. Рішення Ради, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються у порядку, встановленому Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Стаття 2.15.6.

1. У передбачених законодавством України випадках, а також у випадках, коли повноваження Ради може бути ефективніше реалізоване іншим суб'єктом системи місцевого самоврядування Територіальної громади, Рада може делегувати частину власних повноважень, що не є виключними, цьому суб'єкту на період повноважень Ради поточного скликання.

2. Делегування повноважень Ради здійснюється за попередньою згодою суб'єкта, якому вони делегуються. Таке делегування здійснюється на договірній основі, якщо інше не встановлено законодавством України.

3. Делегування повноважень Ради супроводжується одночасною передачею відповідному суб'єкту, коштів, матеріальних та інших ресурсів для здійснення цих повноважень.

4. Суб'єкт, якому делегуються повноваження Ради, є відповідальним, підзвітним і підконтрольним перед Радою за реалізацію делегованих повноважень.

Стаття 2.15.7.

1. Рада відповідальна, підзвітна і підконтрольна перед Територіальною громадою.

2. Міський (селищний, сільський) Голова періодично, але не менше одного разу на півроку, через засоби масової інформації, сайт Ради, на зустрічах з представниками Територіальної громади інформує членів Територіальної громади про виконання проектів та програм соціально-економічного і культурного розвитку Територіальної громади, її населених пунктів, місцевого бюджету, звітує перед Територіальною громадою про діяльність Ради.

Стаття 2.15.8.

1. Депутат Ради є членом представницького органу місцевого самоврядування, представником інтересів Територіальної громади, інтересів виборців округу (населеного пункту громади).

2. Повноваження депутата Ради починаються з дня відкриття першої сесії Ради з моменту офіційного оголошення підсумків виборів територіальною виборчою комісією і закінчуються в день відкриття першої сесії Ради нового скликання, крім випадків дострокового припинення повноважень депутата.

3. Перед вступом в свої повноваження депутат складає урочисту присягу такого змісту: _____

_____

4. Порядок принесення депутатом присяги визначається Регламентом Ради.

5. Повноваження депутатів, порядок організації і гарантії депутатської діяльності визначаються Конституцією України, законом про статус депутата, іншими законами.

6. Повноваження депутата можуть бути припинені достроково у випадках та в порядку, передбачених законом.

7. Депутат здійснює свої повноваження на громадських засадах.

8. Депутат Ради, фракція політичної партії у Раді періодично звітують перед

виборцями про свою діяльність. Періодичність, порядок організації та проведення звітів депутатами встановлюється Радою.

9. Рада, інші органи місцевого самоврядування Територіальної громади створюють умови для навчання та підвищення професійної компетентності депутатів Ради.

10. Депутати Ради можуть мати помічників-консультантів, статус яких визначається законом та відповідним Положенням, затвердженим Радою. Помічники-консультанти депутата працюють на громадських засадах.

Стаття 2.15.9.

1. За пропозицією міського (селищного, сільського) Голови Рада таємним голосуванням з числа депутатів ради обирає Секретаря ради, який працює в Раді на постійній основі та набуває статусу посадової особи місцевого самоврядування.

2. Секретар Ради:

1) скликає сесії у випадках та у порядку, передбачених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»;

2) повідомляє депутатам і доводить до відома членів Територіальної громади інформацію про час і місце проведення сесії Ради, питання, які передбачається внести на розгляд Ради;

3) організує підготовку сесій Ради, питань, що вносяться на її розгляд;

4) веде засідання Ради та підписує її рішення у випадках, передбачених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»;

5) забезпечує своєчасне доведення рішень Ради до виконавців, органів самоорганізації населення, їх оприлюднення в місцевих засобах масової інформації, організує контроль за їх виконанням;

6) за дорученням міського (селищного, сільського) Голови координує діяльність постійних та тимчасових контрольних комісій Ради, дає їм доручення, сприяє організації виконання їхніх рекомендацій;

7) сприяє депутатам Ради у здійсненні їхніх повноважень;

8) за дорученням Ради відповідно до чинного законодавства та цього Статуту організовує заходи, пов'язані з підготовкою і проведенням референдумів та виборів;

9) забезпечує зберігання у відповідних органах місцевого самоврядування Територіальної громади офіційного тексту цього Статуту, інших офіційних документів Територіальної громади, її органів та посадових осіб;

10) вирішує за дорученням міського (селищного, сільського) Голови або Ради інші питання, пов'язані з діяльністю Територіальної громади та її органів;

11) у випадку відсутності Голови громади виконує його обов'язки з питань діяльності Ради.

Стаття 2.15.10.

1. Посадові особи органів місцевого самоврядування Територіальної громади, органів самоорганізації населення, депутати Ради, старости зобов'язані у своїй діяльності дотримуватись Кодексу поведінки депутатів Ради та посадових осіб місцевого самоврядування Територіальної громади, затвердженого Радою (*галі: Кодекс*).

2. Недотриманням посадовими особами органів місцевого самоврядування Територіальної громади та депутатами Ради вимог Кодексу вважається:

- для посадових осіб – неналежне виконанням службових обов'язків;
- для депутатів Ради – порушення присяги та норм етики.

Порушення Кодексу поведінки депутатів Ради та посадових осіб місцевого самоврядування Територіальної громади може бути підставою притягнення винних до відповідальності згідно з чинним законодавством.

Стаття 2.15.11.

1. У Раді та її виконавчих органах може виникати конфлікт інтересів, тобто ситуація, коли рішення, яке приймається Радою, виконавчим комітетом, може мати позитивні чи негативні наслідки для приватного інтересу суб'єкта (одного із суб'єктів) прийняття рішення (депутата Ради, міського (селищного, сільського) Голови, інших посадових осіб органів місцевого самоврядування Територіальної громади) або його родичів (членів сім'ї, коло яких визначено Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».

2. У разі, якщо на розгляд сесії Ради або її виконавчих органів винесене питання, яке породжує у депутатів Ради, міського (селищного, сільського) Голови, інших посадових осіб органів місцевого самоврядування Територіальної громади конфлікт інтересів, ці особи зобов'язані повідомити Раду, її виконавчий комітет про цей конфлікт інтересів у письмовій формі. Письмова заява про наявність конфлікту інтересів оголошується на засіданні і долучається до протоколу засідання.

3. Неповідомлення депутатом Ради, посадовою особою органу місцевого самоврядування Територіальної громади про наявний конфлікт інтересів перед голосуванням при прийнятті рішення Ради, її виконавчого комітету є підставою для зупинення міським (селищним, сільським) Головою зазначеного рішення Ради, виконавчого комітету відповідно до положень частин 4 і 7 статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та п. 5 частини шостої статті 2.15.5 цього Статуту.

Глава 2.16. Міський (селищний, сільський) Голова

1. Міський (селищний, сільський) Голова є головною посадовою особою Територіальної громади.

2. Міський (селищний, сільський) Голова обирається повноправними членами Територіальної громади, у визначеному законом порядку, шляхом вільних виборів на основі загального, прямого, рівного виборчого права при таємному голосуванні.

3. Міським (селищним, сільським) Головою може бути обраний громадянин України, який має право голосу відповідно до статті 70 Конституції України. Не може бути обраним міським (селищним, сільським) Головою громадянин України, який має судимість за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку.

4. Міський (селищний, сільський) Голова не може бути депутатом будь-

якої Ради, суміщати свою службову діяльність з іншою посадою, у тому числі на громадських засадах (крім викладацької, наукової та творчої роботи у позаробочий час), займатися підприємницькою діяльністю, одержувати від цього прибутки.

5. На міського (селищного, сільського) Голову поширюються повноваження та гарантії депутатів місцевих рад, що передбачені Законом України «Про статус депутатів місцевих рад», а також обмеження, встановлені законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про засади запобігання і протидії корупції».

6. Термін повноважень міського (селищного, сільського) Голови відповідно до Конституції України становить 5 років. Повноваження міського (селищного, сільського) Голови починаються з моменту оголошення територіальною виборчою комісією на пленарному засіданні Ради рішення про його обрання і закінчуються у момент вступу на цю посаду іншої обраної відповідно до закону особи. Перед вступом у свої повноваження міський (селищний, сільський) Голова складає урочисту присягу такого змісту: _____

7. Форми роботи і повноваження міського (селищного, сільського) Голови визначаються Конституцією України, законодавством України, цим Статутом, Регламентом Ради.

8. При здійсненні наданих повноважень міський (селищний, сільський) Голова є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед Територіальною громадою, відповідальним – перед Радою, а з питань здійснення виконавчими органами Ради делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – підконтрольним відповідним органам виконавчої влади.

9. Підзвітність і підконтрольність міського (селищного, сільського) Голови перед Територіальною громадою забезпечується обов'язком його звітуванням перед членами Територіальної громади не рідше одного разу на рік. Такий звіт повинен включати в себе інформацію про діяльність міського (селищного, сільського) Голови у межах його компетенції за звітний період.

10. Відповідальність міського (селищного, сільського) Голови перед Територіальною громадою передбачає здатність Територіальної громади прийняти рішення про його притягнення до відповідальності за неналежне виконання своїх обов'язків та з інших передбачених законом підстав у порядку, визначеному Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

11. У межах своїх повноважень міський (селищний, сільський) Голова видає розпорядження, що є обов'язковими для виконання на території громади.

12. У разі дострокового припинення повноважень міського (селищного, сільського) Голови або неможливості виконання ним своїх обов'язків його повноваження виконує секретар Ради.

Глава 2.17. Виконавчі органи Ради

Стаття 2.17.1.

1. Виконавчими органами Ради (*далі: виконавчі органи*) є виконавчий комітет Ради (*далі: виконавчий комітет*), департаменти, управління, відділи та інші утворені

Радою виконавчі органи.

2. Структура виконавчих органів, загальна чисельність їхнього апарату, система оплати праці та розмір заробітної плати працівників виконавчих органів затверджуються Радою за поданням міського (селищного, сільського) Голови, з врахуванням статті 6 Європейської хартії місцевого самоврядування та чинного законодавства України.

3. Повноваження виконавчих органів визначаються законодавством та положеннями про них, затвердженими відповідними рішеннями Ради.

4. Виконавчі органи можуть бути наділені правами юридичної особи за рішенням Ради.

5. Виконавчі органи утворюються, реорганізуються та ліквідуються Радою за поданням міського (селищного, сільського) Голови.

Стаття 2.17.2.

1. Виконавчий комітет Ради є її виконавчим і розпорядчим органом, який створюється Радою на період її повноважень у порядку, визначеному Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»

2. Очолює виконавчий комітет міський (селищний, сільський) Голова. У разі його відсутності або неможливості виконання ним своїх обов'язків роботу виконавчого комітету організує особа, на яку покладено виконання обов'язків Голови.

3. Виконавчий комітет є юридичною особою, має власну печатку, рахунки в фінансових установах, має право, набувати від свого імені майнових та особистих немайнових прав та нести обов'язки, може бути позивачем і відповідачем в судах.

4. Виконавчий комітет є підзвітним і підконтрольним Раді. Міський (селищний, сільський) Голова звітує перед Радою про роботу виконавчого комітету в порядку, встановленому законодавством України.

5. Кількісний і персональний склад виконавчого комітету затверджується Радою за поданням міського (селищного, сільського) Голови. За посадою до складу виконавчого комітету входять: міський (селищний, сільський) Голова та його заступники, керуючий справами виконавчого комітету, секретар Ради, селищні, сільські старости. До складу виконавчого комітету не можуть входити депутати Ради, окрім секретаря Ради.

6. Порядок скликання засідання виконавчого комітету та порядок прийняття ним рішень визначаються Регламентом виконавчого комітету, який затверджується виконавчим комітетом.

7. Засідання виконавчого комітету носять відкритий характер, крім випадків, передбачених законодавством.

8. Рішення виконавчого комітету, які суперечать чинному законодавству, доцільності, а також рішення інших виконавчих органів, які визнані недоцільними, можуть бути скасовані самим виконавчим комітетом, або Радою. У разі незгоди міського (селищного, сільського) Голови з рішенням виконавчого комітету він може зупинити дію цього рішення своїм розпорядженням та внести це питання на розгляд Ради.

Глава 2.18. Селищний, сільський староста

Стаття 2.18.1.

1. Селищний сільський староста (*галі: староста*) є посадовою особою місцевого самоврядування, який представляє інтереси внутрішньої громади (жителів одного або більше населених пунктів Територіальної громади, які не є адміністративним центром Територіальної громади).

2. Старости обираються на строк повноважень Ради в населених пунктах громади, які визначаються рішенням Ради. Порядок обрання старости визначається Законом України «Про місцеві вибори».

3. За посадою староста входить до складу виконавчого комітету Ради та здійснює свої повноваження на постійній основі.

4. Правовий статус старости визначається Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад», іншими законодавчими актами України, цим Статутом та Положенням про старосту, яке затверджується Радою.

Стаття 2.18.2.

1. Староста зобов'язаний:

1) представляти інтереси жителів відповідної внутрішньої громади у виконавчих органах Ради;

2) сприяти членам внутрішньої громади у підготовці ними документів, що подаються на розгляд органів місцевого самоврядування;

3) брати участь у підготовці проекту бюджету Територіальної громади в частині фінансування проектів та програм, що реалізуються на території відповідного населеного пункту Територіальної громади;

4) сприяти виконанню рішень органів місцевого самоврядування Територіальної громади на території відповідної внутрішньої громади;

5) вносити пропозиції до виконавчого комітету з питань діяльності на території відповідного населеного пункту громади виконавчих органів Ради, підприємств, установ, організацій комунальної форми власності та їхніх посадових осіб;

6) погоджувати проекти рішень Ради, що стосуються майна Територіальної громади, розташованого на території відповідного населеного пункту громади;

7) шанобливо ставитися до жителів відповідного населеного пункту громади, приймати від них та передавати у відповідні органи місцевого самоврядування Територіальної громади індивідуальні та колективні звернення, здійснювати моніторинг дотримання встановлених законом та цим Статутом вимог щодо розгляду таких звернень;

8) здійснювати моніторинг стану довкілля, стану об'єктів інфраструктури та правопорядку в межах території відповідного населеного пункту громади;

9) здійснювати моніторинг дотримання прав і законних інтересів членів відповідних внутрішніх громад у сфері соціального захисту, культури, освіти, спорту, туризму, житлово-комунального господарства, стану реалізації їхніх прав на працю та медичну допомогу;

10) не допускати на території відповідного населеного пункту громади дій чи

бездіяльності, які можуть зашкодити інтересам Територіальної громади та держави;

11) виконувати інші обов'язки, визначені цим Статутом, Положенням про старосту, актами органів місцевого самоврядування Територіальної громади.

2. Староста має право:

1) брати участь у пленарних засіданнях Ради з правом дорадчого голосу, а також у засіданнях постійних та інших комісій Ради;

2) взаємодіяти з Радою, підприємствами, установами, організаціями комунальної форми власності та їхніми посадовими особами, громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства, що розташовані на території відповідного населеного пункту громади;

3) одержувати безоплатно від виконавчих органів Ради, підприємств, установ, організацій комунальної форми власності та їхніх посадових осіб, що розташовані на території громади, необхідні для виконання покладених на нього завдань інформацію, документи і матеріали.

Стаття 2.18.3.

1. Місце та режим роботи, правила внутрішнього розпорядку, діловодства та інші питання організації діяльності старости визначаються Радою.

2. Час прийому жителів старостою повинен становити не менше як три дні на тиждень, в один із яких не менш як до 20-ї години.

3. Діяльність старости фінансується за рахунок місцевого бюджету Територіальної громади.

Стаття 2.18.4.

1. При здійсненні наданих йому повноважень староста є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед внутрішньою громадою, відповідальним – перед Радою та її виконавчим комітетом.

2. Староста не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед жителями відповідного населеного пункту громади. На вимогу не менше половини депутатів Ради староста зобов'язаний прозвітувати перед Радою про свою роботу у будь-який визначений ними термін.

3. У разі порушення Конституції та законів України, цього Статуту, Положення про старосту, незабезпечення здійснення наданих йому повноважень повноваження старости можуть бути достроково припинені у порядку та за наявності підстав, передбачених законом.

4. Староста може бути притягнений до дисциплінарної, матеріальної, цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності, визначеної законом.

Розділ III. Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування Територіальної громади

Глава 3.1. Матеріальна основа місцевого самоврядування Територіальної громади

Стаття 3.1.1.

1. Територіальна громада на свій розсуд і на підставі закону безпосередньо або через органи місцевого самоврядування володіє, користується та розпоряджається своєю комунальною власністю (*далі: комунальна власність*). Внутрішні громади суб'єктами права комунальної власності виступати не можуть.

2. До комунальної власності Територіальної громади належить рухоме і нерухоме майно, доходи місцевого бюджету, інші кошти, визначені в «Переліку об'єктів права власності _____ територіальної громади». Спадщина на території громади, визнана судом відумерлою, переходить у власність Територіальної громади.

3. «Перелік об'єктів права комунальної власності _____ територіальної громади» затверджується Радою за поданням виконавчого комітету та на підставі відомостей, що їх надає виконавчий орган Ради, що веде Реєстр об'єктів комунальної власності.

4. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади з метою зміцнення її економічної основи, поліпшення якості обслуговування населення можуть на договірних засадах формувати спільну (комунальну) власність з іншими територіальними громадами району і області.

Стаття 3.1.2.

1. До комунальної власності Територіальної громади належать усі землі в просторових межах громади, що визначаються відповідно до статті 2.1.2. цього Статуту, крім земель приватної та державної власності.

Територіальна громада, в разі необхідності, може набувати у свою комунальну власність також земельні ділянки поза межами території громади. Право комунальної власності Територіальної громади на такі ділянки має бути посвідчено відповідними державними актами.

2. Набуття Територіальною громадою права на земельні ділянки, передача земельних ділянок з комунальної власності у державну, передача земельних ділянок комунальної власності у приватну власність юридичних та фізичних осіб здійснюється відповідно до законодавства України.

3. Реалізація права власності на землю і права користування землею на території громади здійснюється відповідно до Земельного кодексу України, інших законів України, Положення про порядок надання в оренду, вилучення та передачі у власність земельних ділянок, яке затверджує Рада.

При цьому всі власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані:

- а) забезпечувати використання землі за цільовим призначенням;
- б) додержуватися вимог законодавства про охорону довкілля;
- в) своєчасно вносити плату за землю;
- г) не порушувати прав інших власників земельних ділянок та землекористувачів;
- г) додержуватися правил добросусідства та встановлених законом обмежень (сервітутів, охоронних зон тощо).

Стаття 3.1.3.

1. Об'єкти права комунальної власності Територіальної громади, у тому числі землі комунальної власності, можуть бути відчужені чи передані в оренду або

концесію рішеннями Ради у порядку, визначеному законодавством України.

2. Не підлягають відчуженню землі загального користування: площі, вулиці, проїзди, дороги, зелені зони, _____

3. Перелік об'єктів комунальної власності, які не підлягають відчуженню, затверджується Радою за поданням виконавчого комітету.

Стаття 3.1.4.

1. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади у межах повноважень, визначених законами України та цим Статутом, та з метою забезпечення потреб членів територіальної громади у послугах, можуть створювати комунальні підприємства, установи, організації.

2. Власником усіх комунальних суб'єктів господарювання є Територіальна громада в цілому.

3. Статути (положення) комунальних суб'єктів господарювання затверджує та вносить до них зміни Рада, вона приймає рішення у випадках порушення цих статутів (положень), визначає основні напрями діяльності комунальних підприємств, установ, організацій, порядок використання їхнього прибутку.

4. З керівником комунального підприємства, установи, організації міський (селищний, сільський) Голова укладає контракт. Рішення про звільнення керівників підприємств, установ, організацій (розірвання контракту) приймає Рада за поданням міського (селищного, сільського) Голови. Керівник комунального підприємства, установи та організації щороку звітує на сесії Ради про виконання функціональних обов'язків, фінансово-господарську діяльність підприємства, збереження та ефективне використання майна.

5. При встановленні розміру частки прибутку, яка зараховується до місцевого бюджету, Рада керується принципом мінімального втручання у господарську діяльність комунального підприємства.

6. Територіальна громада не несе відповідальності за зобов'язаннями комунального підприємства, а комунальне підприємство не несе відповідальності за зобов'язаннями Територіальної громади.

7. Рада за поданням міського (селищного, сільського) Голови, виконавчого комітету Ради може прийняти рішення про включення комунального підприємства до переліку підприємств, на які не поширюється законодавство про банкрутство. Таке рішення може бути прийняти лише у випадку виконання цими підприємством суспільно важливих для членів Територіальної громади функцій (виробництво продукції, надання послуг).

8. Комунальні підприємства, установи, організації зобов'язані оприлюднювати таку інформацію:

- щорічно, але не пізніше 1 лютого наступного за звітним року фінансовий звіт та пояснювальну записку до нього;

- за 30 днів до затвердження типових договорів про надання послуг населенню, проекти вказаних договорів;

- за 10 днів до подачі на затвердження ради детальний розрахунок тарифів на житлово-комунальні послуги, що вони надають населенню, та їх обґрунтування;

- щорічно інформацію про свій штатний розпис та розмір заробітних плат

відповідно до нього, щомісячно інформацію про вакантні посади;

- щоквартально інформацію про кількість та вартість спожитих ресурсів, зокрема, теплової енергії, газу та електроенергії.

9. Реорганізація або ліквідація комунального підприємства здійснюється за рішенням Ради.

Стаття 3.1.5.

1. Перелік об'єктів власності Територіальної громади обліковується визначеним Радою виконавчим органом Ради у відкритому Реєстрі об'єктів власності Територіальної громади (*далі: Реєстр*). Вказаний Реєстр є електронною базою даних, в якій міститься довідкова інформація про все майно, майнові та корпоративні права Територіальної громади, її органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення та всіх інших суб'єктів комунального господарювання. Наповнення та ведення Реєстру, повнота та достовірність даних забезпечується шляхом проведення постійної інвентаризації майна і майнових прав Територіальної громади та відповідних суб'єктів.

2. Реєстр є інформацією з відкритим доступом і розміщується на офіційному веб-сайті Територіальної громади. Друкована актуальна версія Реєстру зберігається в Раді (виконавчому комітеті Ради) для вільного доступу.

3. Порядок ведення та наповнення Реєстру визначається в Положенні про відкритий Реєстр об'єктів комунальної власності територіальної громади.

Стаття 3.1.6.

1. Рішенням Ради з числа членів Територіальної громади, депутатів Ради, працівників її виконавчих органів, утворюється постійно діюча Інвентаризаційна комісія територіальної громади, яку очолює за посадою Голова громади.

2. Інвентаризаційна комісія проводить інвентаризацію власності Територіальної громади протягом одного року з моменту затвердження цього Статуту. При цьому використовуються дані інвентаризації комунального майна громад, які об'єдналися в Територіальну громаду.

3. Рішення про проведення інвентаризації земель чи інших об'єктів власності Територіальної громади, інвентаризація яких потребує додаткового фінансування, приймається Радою одночасно із прийняттям місцевого бюджету Територіальної громади. При цьому виділення бюджетних коштів для інвентаризації є першочерговими та пріоритетними після захищених статей витрат місцевого бюджету.

4. Рада, інші органи місцевого самоврядування Територіальної громади для виконання завдань Інвентаризаційної комісії, зобов'язані здійснювати інформаційне та матеріально-технічне забезпечення її роботи.

Стаття 3.1.7.

1. Об'єкти права комунальної власності не можуть бути примусово відчужені у Територіальної громади і передані іншим суб'єктам права власності без згоди

безпосередньо Територіальної громади або Ради.

2. Фізичні та юридичні особи несуть відповідальність за збитки, заподіяні об'єктам права комунальної власності.

3. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади мають право звертатися до суду про притягнення до відповідальності фізичних та юридичних осіб, які вчинили або чинять збитки об'єктам права комунальної власності.

Глава 3.2. Фінансова основа місцевого самоврядування Територіальної громади

Стаття 3.2.1.

1. Фінансовою основою місцевого самоврядування Територіальної громади є сукупність місцевих фінансових ресурсів, за допомогою яких забезпечується реалізація власних завдань та функцій місцевого самоврядування, а також виконання делегованих повноважень на території громади.

2. Фінансову основу місцевого самоврядування Територіальної громади складають:

1) кошти місцевого бюджету, у тому числі:

- надходження від місцевих податків та зборів;
- кошти, отримані від приватизації об'єктів комунальної власності Територіальної громади та продажу земельних ділянок, інших об'єктів комунальної власності;
- трансфертні надходження до місцевого бюджету, передані Територіальній громаді відповідно до чинного законодавства України;
- кошти, отримані від діяльності на фондовому ринку, від розміщення цінних паперів і позик;
- інші надходження;

2) кошти підприємств, установ і організацій, що перебувають у комунальній власності Територіальної громади, у тому числі розміщених за межами Територіальної громади;

3) доходи від корпоративних прав підприємств, установ та організацій, засновником яких є Рада;

4) інші фінансові ресурси.

3. Рада в межах, визначених чинним законодавством, може створювати комунальні банки та інші фінансово-кредитні установи, виступати гарантом кредитів підприємств, установ та організацій, які належать до комунальної власності Територіальної громади, розміщувати кошти, що належать Територіальній громаді, в банках, інших суб'єктів права власності.

4. Територіальна громада може об'єднувати на договірних засадах свої фінансові ресурси з фінансовими ресурсами інших територіальних громад та з державними фінансовими ресурсами з метою спільного фінансування місцевих, регіональних або загальнодержавних програм, що реалізуються на території громади. Рішення про участь Територіальної громади у спільному фінансуванні місцевих, регіональних або загальнодержавних програм приймається лише на підставі експертного висновку, проведеного відповідними виконавчими органами Ради, про реальні вигоди членів Територіальної громади від реалізації даних програм.

5. З метою залучення додаткових фінансових ресурсів для реалізації проектів соціальної, культурно-духовної, оздоровчої, екологічної спрямованості, а також для вирішення актуальних проблем розвитку Територіальної громади та її населених пунктів органи місцевого самоврядування сприяють благодійності на користь Територіальної громади.

6. Будь-яка фінансова діяльність органів місцевого самоврядування Територіальної громади є відкритою і доступною для громадського контролю в установленому законом і цим Статутом порядку.

Стаття 3.2.2.

1. Порядок складання, розгляду, затвердження, виконання та звітності бюджету Територіальної громади встановлюється бюджетним законодавством України.

2. Текст місцевого бюджету розміщується на веб-сайті Територіальної громади для загального доступу.

3. Виконання місцевого бюджету забезпечують виконавчі органи Ради. Кошти місцевого бюджету спрямовуються на утримання об'єктів бюджетної сфери, органів місцевого самоврядування Територіальної громади, комунальних служб, соціального обслуговування членів Територіальної громади, сплати видатків по місцевих позиках тощо.

4. Кошти бюджету розвитку спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного та культурного розвитку громади та її населених пунктів відповідно до напрямів інвестиційної та інноваційної діяльності, а також на фінансування інших видатків, пов'язаних із соціально-економічним розвитком громади.

5. Голова забезпечує оприлюднення звіту про виконання місцевого бюджету громади не пізніше 1 березня року, що настає за звітним на веб-сайті Територіальної громади та у засобах масової інформації.

6. Рада має право здійснювати внутрішні запозичення до місцевого бюджету відповідно до чинного законодавства України.

7. Органи місцевого самоврядування Територіальної громади зобов'язані вести активну роботу з відстоювання її інтересів при розробці проектів загальнодержавних, регіональних програм соціально-економічного, культурного розвитку, що реалізуються на території громади.

Стаття 3.2.3.

1. Рада у межах повноважень визначених законодавством України, щорічно встановлює перелік та ставки місцевих податків і зборів – обов'язкових постійних платежів до місцевого бюджету, що здійснюють фізичні та юридичні особи на території громади відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, установлених Радою та законодавством України. У випадку, коли Рада не прийняла рішення щодо зміни переліку місцевих податків і зборів, їхніх ставок, залишається чинним попередньо прийняте рішення, що затверджує перелік місцевих податків і зборів та їхні ставки.

2. Рішення ради в сфері місцевих податків і зборів базуються на таких принципах:

1) забезпечення стабільних надходжень до місцевого бюджету для виконання

завдань та повноважень місцевого самоврядування;

2) створення сприятливих умов для ведення бізнесу на території громади, зацікавленості суб'єктів господарювання у підвищенні його ефективності;

3) врахування економічного та соціального стану платників місцевих податків і зборів;

4) відповідності витрат на адміністрування податків і зборів доходам, які вони приносять.

3. За рішенням загальних зборів (конференції) членів Територіальної громади можуть вводитися місцеві збори на основі добровільного самооподаткування членів Територіальної громади, які мешкають на відповідній частині її території.

4. Сплачені платниками надміру суми місцевих податків і зборів зараховуються в рахунок майбутніх платежів платників податків і зборів.

5. Рада може надавати окремим категоріям юридичних та фізичних осіб пільги зі сплати місцевих податків і зборів відповідно до норм чинного законодавства.

Розділ ІУ. Відповідальність органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб. Контроль територіальної громади за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб

Глава 4.1. Підстави та види відповідальності органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб, органів самоорганізації населення

Стаття 4.1.1.

1. Органи та посадові особи місцевого самоврядування територіальної громади, органи самоорганізації населення, дозвіл на утворення яких надала Рада несуть відповідальність за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами. Підстави, види і порядок їх відповідальності визначаються Конституцією та законами України, цим Статутом.

2. Територіальна громада у будь-який час може достроково припинити повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування територіальної громади, якщо вони порушують Конституцію або закони України, обмежують права і свободи громадян, не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень.

3. Староста села, селища, що перебуває в межах території громади може бути відкликаним внутрішньою громадою за наявності підстав та у порядку передбачених Законом України «Про статус депутатів місцевих рад» для депутатів місцевих рад.

4. Порядок і випадки дострокового припинення повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування територіальною громадою та внутрішніми громадами визначаються законами України та цим Статутом.

5. Повноваження органу самоорганізації населення у разі невиконання рішень Ради, її виконавчого комітету достроково припиняються за рішенням Ради. У разі невиконання органом самоорганізації населення рішень зборів (конференції) членів територіальної громади рішення про дострокове припинення його повноважень приймають зборів (конференції). У разі порушення органом самоорганізації населення Конституції і законів України, інших актів законодавства його повноваження припиняються достроково за рішенням суду.

Стаття 4.1.2.

1. Шкода, заподіяна юридичним і фізичним особам в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності органів місцевого самоврядування територіальної громади, відшкодовується за рахунок коштів місцевого бюджету територіальної громади, а в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності посадових осіб місцевого самоврядування територіальної громади - за рахунок їх власних коштів у порядку, встановленому законом.

2. Спори про поновлення порушених прав юридичних і фізичних осіб, що виникають в результаті рішень, дій чи бездіяльності органів або посадових осіб місцевого самоврядування територіальної громади, вирішуються в судовому порядку.

Глава 4.2. Форми громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб, органів самоорганізації населення.

Стаття 4.2.1.

1. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб, за діяльністю органів самоорганізації населення здійснюють громадські організації, що діють на території громади чи безпосередньо члени територіальної громади (далі: суб'єкти громадського контролю).

2. Суб'єкти громадського контролю можуть використовувати такі способи контролю:

аналіз інформації, що має знаходитися у відкритому доступі, згідно норм законодавства України та цього Статуту;

надсилання до органів місцевого самоврядування територіальної громади та їхніх посадових осіб, органів самоорганізації населення інформаційних запитів з приводу будь-якої їхньої діяльності;

ініціювання звіту будь-якого представника органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення на зборах (конференції) членів територіальної громади;

створення за рішенням Загальних зборів (конференції) територіальної громади громадських контрольних інспекцій (екологічної, транспортної тощо);

ініціювання та проведення громадських слухань;

здійснення інших незаборонених законом контрольних заходів.

Стаття 4.2.2.

1. Для контролю за екологічною ситуацією на території громади за рішенням Загальних зборів територіальної громади створюються громадські контрольні інспекції (далі: ГКІ)

2. ГКІ підзвітні та підконтрольні Загальним зборам (конференції) територіальної громади і звітують перед ними про свою діяльність не менше двох разів на рік, або на вимогу Загальних зборів (конференції) у визначений ними час та способом.

3. До складу входять члени територіальної громади, які досягли 18 років, мають спеціальні знання чи освіту для вирішення питань, відповідно до

профілю ГКІ, або є журналістами чи мають юридичну (відповідну спеціальну) освіту. Кандидатури до складу ГКІ виносяться на затвердження Загальних зборів (конференції) Територіальної громади за ініціативою не менше як п'яти депутатів _____ ради, _____ головою, сільським, селищним старостою (з власної ініціативи або за пропозицією внутрішньої громади), органом самоорганізації населення, громадською організацією чи іншим інститутом громадянського суспільства, а також ініціативою не менше 100 членів територіальної громади.

4. Діяльність ГКІ регулюється Положенням про ГКІ, що затверджується Загальними зборами (конференцією) територіальної громади одночасно з прийняттям рішення про її створення і має відповідати положенням цього Статуту та законодавству України. Проект Положення про ГКІ розробляється ініціативною групою за участі інститутів громадянського суспільства, депутатів _____ ради та працівників органів місцевого самоврядування територіальної громади.

Рішення про затвердження кількісного, персонального складу інспекцій та повноваження їх членів оприлюднюється в порядку, визначеному цим Статутом та Положенням про збори членів територіальної громади.

Стаття 4.2.3.

1. Громадська екологічна контрольна інспекція (*далі: ГЕКІ*) здійснює діяльність з вирішення екологічних проблем територіальної громади та окремих внутрішніх громад. Організація, повноваження, порядок роботи та форми реагування ГЕКІ визначаються цим Статутом та Положенням про ГЕКІ, що затверджується Загальними зборами Територіальної громади.

2. Основними завданнями ГЕКІ є:

- організація громадського нагляду за дотримання екологічних норм та стандартів усіма суб'єктами господарювання та іншими особами, які здійснюють свою діяльність на території громади;
- формування системи громадського контролю за станом навколишнього середовища та налагодження системи відповідного інформування органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб, відповідних органів державної влади та членів територіальної громади у випадках його погіршення;
- сприяння підвищенню якості навколишнього середовища, формування здорового способу життя членів територіальної громади.

3. Основними формами діяльності ГЕКІ з вирішення поставлених перед нею завдань є:

- участь у розробленні розробки екологічних розділів у програмах соціально-економічного та культурного розвитку територіальної громади та її населених пунктів;
- підготовка пропозиції до органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб в частині виділення бюджетного фінансування для вирішення екологічних проблем, вироблення санкцій до порушників екологічних норм та стандартів, розробки і реалізації екологічних проектів.

4. Повноваження ГЕКІ та її членів:

- контроль за додержанням законодавства та актів органів місцевого

самоврядування територіальної громади про природокористування, зокрема, проведення перевірки дотримання законодавства та актів органів місцевого самоврядування територіальної громади про природокористування суб'єктами підприємницької діяльності на території громади та підготовка проекту припису про усунення порушення чи зупинення діяльності відповідного суб'єкта господарювання, що подається міському (селищному, сільському) Голові безпосередньо чи сільському, селищному старості, а питання про винесення такого припису і про зупинення діяльності суб'єкта господарювання в спосіб, передбачений чинним законодавством розглядається на найближчій сесії Ради;

- участь у проведенні спільно з працівниками органів державного заходів щодо: контролю по охороні атмосферного повітря, по охороні вод, по охороні земель, по правильному застосуванню агрохімікатів, по охороні рибних запасів, по охороні лісів; по контролю за додержанням санітарно-епідеміологічних правил, по контролю за охороною надр; по контролю за захоронення радіоактивних відходів; по контролю за додержанням нормативів граничного змісту забруднюючих речовин, рейдів та перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями та громадянами законодавства про охорону навколишнього природного середовища, норм екологічної безпеки та використання природних ресурсів;

- участь у здійсненні виробничого екологічного контролю спільно з уповноваженими органами щодо контролю за рівнями викидів і скидів, обсягів побічних продуктів, вторинних матеріалів, здатних впливати на стан навколишнього середовища в процесі виробництва; контролю за розробкою і запровадженням газоочисного і уловлюючого устаткування, очисних споруд та інших захисних засобів негативного впливу виробничої діяльності на стан навколишнього природного середовища; заходів щодо попередження та локалізації аварійних викидів та скидів забруднюючих речовин, проводять облік використання водних та інших ресурсів. Суб'єкти господарювання зобов'язані залучати членів ГЕКІ до зазначених заходів та сприяти здійсненню такого контролю, надавати їм всю необхідну інформацію;

- складання протоколів, актів стосовно порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища і подання їх органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища та правоохоронним органам для притягнення винних до відповідальності;

- надають допомогу органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища з метою запобігання екологічним правопорушенням;

- здійснення громадської експертизи проектів рішень органів місцевого самоврядування територіальної громади щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, та внесення пропозиції до державних і господарських органів, установ та організацій із цих питань;

- здійснення громадської експертизи усіх проектів рішень органів місцевого самоврядування територіальної громади, які містять екологічні норми, або можуть мати вплив на охорону навколишнього середовища;

- здійснення громадської експертизи екологічного ліцензування, що проводиться органами місцевого самоврядування територіальної громади;
  - здійснення громадської екологічної експертизи питання про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення для наступного подання результатів експертизи Раді;
  - участь в вирішенні питання про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення;
  - участь у розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального й комплексного використання природних ресурсів в будь-яких державних органах, що розташовані на території громади;
  - здійснює інші повноваження, передбачені Положенням про ГЕКІ.
5. Засідання ГЕКІ проводяться один раз на місяць.
6. Матеріально-технічне забезпечення діяльності ГЕКІ здійснює апарат Ради.

Стаття 4.2.4.

1. З метою здійснення здійснює громадського контролю з питань роботи перевізників усіх форм власності, що здійснюють перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, а також будь-яких вантажів по території громади, стану автостанцій, громадських зупинок, а також доріг на території громади, їх стану, ремонту та фінансування за рішенням Загальних зборів членів територіальної громади утворюється Громадська транспортна контрольна інспекція (далі: ГТКІ). Її діяльність заміняє собою форми державного контролю на транспорті, передбачені чинним законодавством, вона передбачає вжиття незаборонених законом засобів для здійснення контролю за дотриманням прав членів територіальної громади, виконанням обов'язків перевізниками, припиненням порушень та притягненням винних осіб до відповідальності. Організація, повноваження, порядок роботи та форми реагування ГТКІ визначаються цим Статутом та Положенням про ГТКІ, що затверджується Загальними зборами територіальної громади.

2. Основними завданнями ГТКІ є:

- спостереження за якістю послуг перевізника вимогам, що мають відповідати вимогам, встановленим чинним законодавством та договором на перевезення пасажирів;
- сприяння забезпеченню безпечних умов перевезення населення;
- допомога перевізникам та органам державного контролю у виявленні недоліків в організації пасажирських перевезень;
- перевірка діяльності автотранспортних підприємств та виконання ними умов договорів про перевезення пасажирів;
- перевірка дотримання водієм визначеного маршруту та розкладу руху громадського транспорту;
- перевірка відповідності та наявності інформаційних повідомлень у салоні транспортного засобу, у тому числі обов'язкових (розкладу руху транспортного засобу, правил перевезення, телефону гарячої лінії, контактних даних перевізника і водія);
- перевірка повноти та достовірності інформаційних маршрутних табличок;

- перевірка загального стану транспортного засобу (чистота салону та зовнішня справність);
  - контроль за наповненістю пільгових місць;
  - контроль за поведінкою водія, дотримання ним етичних норм;
  - наявність і якість озвучення зупинок.
  - перевірка стану автостанцій та автовокзалів, умов, які вони повинні забезпечувати пасажиром відповідно до норм чинного законодавства;
  - моніторинг за дотриманням правил перевезення вантажів та проїзду вантажного транспорту по території Громади;
  - перевірка якості та стану доріг та дорожнього покриття;
  - перевірка дотримання норм, стандартів та технології при проведенні ремонту доріг, тротуарів, зупинок громадського транспорту, стоянок, тощо, та будівництва нових;
  - перевірка фінансування будівництва та ремонту доріг, тротуарів, зупинок громадського транспорту, стоянок тощо;
  - перевірка ефективності використання виділених на вказані вище цілі коштів;
  - звернення до контролюючих органів з питанням перевірки виявлених порушення у межах компетенції відповідного органу;
- інші повноваження для забезпечення реалізації своїх завдань та цілей в межах повноважень, визначених законом та цим Статутом
3. Свою діяльність ГТКІ здійснює на засадах:
- публічності та прозорості;
  - самоорганізації;
  - невтручання у роботу громадського та іншого транспорту, уникнення шкоди процесу здійснення перевезень;
  - дотримання етичних норм;
  - презумпції невинуватості осіб, що перевіряються;
  - добровільності та безоплатності роботи громадських контролерів;
  - уникнення ситуацій, що можуть призвести до конфлікту інтересів;
  - протоколювання та фото-/відеофіксації виявлених недоліків
4. Члени ГТКІ є громадськими контролерами ГТКІ. ГТКІ може залучати і інших осіб як громадських контролерів для ефективного, повного і всебічного здійсненні контролю на транспорті. В своїй діяльності громадський контролер ГТКІ повинен керуватись чинним законодавством, цим Статутом, іншими нормативними актами органів місцевого самоврядування територіальної громади.
5. Контроль на транспорті може проводитись як в рамках спеціально організованої кампанії, так і в поточному режимі. Ініціаторами контролю можуть бути державні органи, органи місцевого самоврядування та їхні посадові особи, інститути громадянського суспільства, окремі члени територіальної громади.
6. Для вжиття передбачених законом заходів про всі виявлені порушення ГТКІ повідомляє _____ голові чи виконкому _____ ради безпосередньо або через сільського, селищного старосту.
7. Засідання ГТКІ проводяться один раз на місяць.
8. Матеріально-технічне забезпечення діяльності ГТКІ здійснює апарат _____ ради.

Розділ У. Прикінцеві положення

1. Статут Територіальної громади прийнято Радою « ____ » _____ 201_ року.
2. Статут є постійно діючим актом і не підлягає перезатвердженню новообраним складом Ради.
3. Статут підлягає реєстрації в _____ (назва місцевого органу Міністерства юстиції України, який здійснює реєстрацію статутів територіальних громад) і набуває чинності з моменту реєстрації.

ДОДАТОК №1 до Статуту _____ територіальної громади (об'єднаної)
ПОКАЗНИКИ МУНІЦИПАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
Населення		
1	Чисельність наявного населення на кінець звітного року (на 1 січня наступного за звітним року)	тис. осіб
2	Середньорічна чисельність наявного населення міста	тис. осіб
3	Чисельність постійного населення на кінець звітного року	тис. осіб
4	Площа територіальної громади (міста)	кв. км
5	Кількість чоловіків	тис. осіб
6	Кількість жінок	тис. осіб
7	кількість населення , молодшого від працездатного віку в т.ч.	тис. осіб
8	кількість населення працездатного віку	тис. осіб
9	кількість населення старшого від працездатного віку	тис. осіб
10	Кількість пенсіонерів на кінець звітного періоду	тис. осіб
11	Кількість народжених за звітний рік	тис. осіб
12	Кількість померлих за звітний рік	тис. осіб
13	Приріст(зменшення) наявного населення в порівнянні до попереднього року	осіб
14	Природний приріст (зменшення)	осіб
15	Міграційний приріст (зменшення)	осіб
16	Чисельність зареєстрованих безробітних	осіб
17	Рівень зареєстрованого безробіття	%
18	Рівень працевлаштування	%
19	Середньомісячна заробітна плата найманого працівника	грн.
Бюджет Доходи		
1	Доходи всього (факт)	тис.грн.
2	Загальний фонд всього (факт)	тис.грн.
3	Дотація (факт)	тис.грн.
4	Субвенції загального фонду всього (факт)	тис.грн.
5	Податок з доходів фізичних осіб (факт)	тис.грн.
6	Спеціальний фонд (факт)	тис.грн.
7	Трансферти (субвенції) спеціального фонду всього (факт)	тис.грн.
8	Бюджет розвитку(факт)	тис.грн.
9	Кошти, одержані із загального фонду бюджету до бюджету розвитку (факт)	тис.грн.
10	Надходження коштів від відчуження комунального майна (факт)	тис.грн.
11	Надходження коштів від продажу земель несільськогосподарського призначення (факт)	тис.грн.
12	Єдиний податок (факт)	тис.грн.
13	Власні надходження всього (факт)	тис.грн.
14	Плата за землю (факт)	тис.грн.
15	Оренда комунального майна (факт)	тис.грн.
16	Податок на прибуток підприємств комунальної власності (факт)	%
17	Місцеві податки та збори всього(факт)	тис.грн.
18	Збір за паркування транспортних засобів (факт)	тис.грн.
19	Туристичний збір (факт)	тис.грн.

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
Бюджет Видатки		
1	Видатки всього (факт)	тис.грн.
2	Вилучення до державного бюджету (реверсна дотація)	тис.грн.
3	Видатки загального фонду всього (факт)	тис.грн.
4	Видатки спеціального фонду (факт)	тис.грн.
5	Видатки Бюджету розвитку(факт)	тис.грн.
6	Видатки на місцеве самоврядування всього (факт)	тис.грн.
7	Видатки на освіту всього (факт)	тис.грн.
8	Видатки на охорону здоров'я всього (факт)	тис.грн.
9	Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення(факт)	тис.грн.
10	Видатки на житлово-комунальне господарство всього(факт)	тис.грн.
11	Видатки на благоустрій міста (факт)	тис.грн.
12	Видатки на дорожнє господарство (факт)	тис.грн.
13	Видатки на культуру та мистецтво(факт)	тис.грн.
14	Видатки на фізкультуру та спорт(факт)	тис.грн.
Економічний розвиток		
1	Зареєстрованих фізичних осіб - підприємців	одиниць
2	Кількість малих підприємств на 10 000 нас.	одиниць
3	Обсяг реалізованої продукції промисловості (факт. ціни) всього	тис.грн.
4	Обсяг реалізованих послуг всього	тис.грн.
5	Оборот роздрібної торгівлі (роздрібний товарооборот) підприємств (юридичних і фізичних осіб), у діючих цінах відповідного року всього	тис.грн.
6	Зовнішньоторговельний оборот товарами всього	тис.дол.
7	Обсяг прямих іноземних інвестицій наростаючим підсумком всього	тис.дол.
8	Загальний обсяг інвестицій в основний капітал за рахунок усіх джерел фінансування всього	тис.грн.
9	Видатки міського бюджету на підтримку підприємництва	тис.грн.
10	Надходження до міського бюджету від малого підприємництва	тис.грн.
Централізоване водопостачання		
1	Загальна протяжність мережі водопостачання (в т.ч. водогонів, вуличної водопровідної мережі, внутрішньоквартальної та внутрішньодворової)	км
2	Рівень зношеності мережі водопостачання	%
3	Охопленість населення послугою централізованого водопостачання	%
4	Режим водопостачання	год/добу
5	Кількість підтверджених скарг(звернень) до ОМС щодо якості надання послуги водопостачання	звернень
6	Загальний обсяг води , поданої населенню	тис.куб.м
7	Витік та невраховані витрати води	%

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
8	Собівартість виробництва та постачання питної води	грн./куб.м
9	Середній тариф водопостачання для населення	грн./куб.м
10	Прибуток (збиток) комунальних підприємств водопостачання	тис.грн.
Централізоване водовідведення		
1	Загальна протяжність мережі водовідведення(в т.ч. колекторів, вуличних каналізаційних мереж, внутрішньоквартальних та внутрішньодворових мереж)	км
2	Рівень зношеності мережі водовідведення	%
3	Охопленість населення послугою централізованого водовідведення	%
4	Кількість аварій в мережі за рік	одиниць
5	Кількість підтверджених скарг до ОМС щодо якості надання послуги водовідведення	звернень
6	Відведено (скинуто) стічних вод – усього	тис.куб.м
7	Відведено (скинуто) стічних вод від населення	тис.куб.м
8	Собівартість централізованого водовідведення	грн./куб.м
9	Тариф централізованого водовідведення для населення	грн./куб.м
10	Прибуток (збиток) комунальних підприємств, що займаються водовідведенням	тис.грн.
Централізоване тепlopостачання		
1	Загальна протяжність централізованих теплових мереж	км
2	Протяжність аварійних та ветхих централізованих теплових мереж	км
3	Кількість діючих централізованих котелень	одиниць
4	Рівень охопленості населення послугою централізованого тепlopостачання	%
5	Рівень охопленості населення послугою постачання гарячої води	%
6	Кількість підтверджених скарг(звернень) щодо якості надання послуг тепlopостачання	звернень
7	Режим подачі гарячої води споживачам	год/добу
8	Собівартість виробництва теплової енергії	грн/Гкал
9	Собівартість виробництва гарячої води	грн/Гкал
10	Фактичні втрати теплової енергії	Гкал
11	Плата за приєднане теплове навантаження (абонплата) в м-ць протягом року для двоставкового тарифу на централізоване тепlopостачання для населення	грн/кв.м
12	Тариф на централізоване тепlopостачання для населення з лічильниками	грн/Гкал
13	Тариф на централізоване тепlopостачання для населення без лічильників	грн/кв.м
14	Рівень відшкодування тарифами собівартості послуги на централізоване тепlopостачання населенню	%
15	Прибуток (збиток) комунальних підприємств, що займаються тепlopостачанням	тис.грн.

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
Житловий фонд		
1	Житловий фонд у комунальній власності	тис.кв.м
2	в ньому будинків	будинків
3	Загальна кількість будинків ОСББ	будинків
4	Кількість підтверджених скарг (звернень) до органів місцевого самоврядування щодо послуг утримання житлових приміщень та прибудинкових територій комунальними підприємствами	звернень
5	Кількість дитячих, спортивних майданчиків в житлових мікрорайонах на території міста	одиниць
6	Середній тариф на послуги утримання житла та прибудинкової території, що надається комунальними підприємствами	грн/кв.м
7	Собівартість послуги утримання житла разом з обслуговуванням прибудинкової території, що надається комунальними підприємствами	грн/кв.м
8	Фактичні видатки місцевого бюджету на утримання багатоквартирного житлового фонду	тис.грн.
9	в т.ч. на капітальний ремонт	тис.грн.
10	Прибуток (збиток) комунальних підприємств, що надають послуги з утримання житла	тис.грн.
Тверді побутові відходи		
1	Рівень охопленості послугою мешканців багатоквартирних будинків	%
2	Рівень охопленості послугою мешканців приватних будинків	%
3	Загальна кількість контейнерів для збору ТПВ всього в місті	контейнерів
4	Кількість контейнерів для роздільного збору ТПВ	контейнерів
5	Кількість підтверджених звернень(скарг) населення до органів місцевого самоврядування щодо неякісної послуги по збору та вивезенню ТПВ (звернень)	звернень
6	Об'єм зібраних ТПВ від населення всього	тис.куб.м
7	Об'єм відсортованих і відправлених на вторинну переробку ТПВ	тис.куб.м
8	Середньорічні норми накопичення ТПВ на 1 мешканця	куб.м/особу
9	Середній тариф на збір та вивіз ТПВ від населення	грн./куб.м
10	Собівартість збору та вивозу ТПВ від населення	грн./куб.м
11	Рівень оплати населенням наданої послуги	%
12	Прибуток(збиток) комунальних підприємств, що займаються ТПВ	тис.грн.
Благоустрій		
1	Кількість посадовців ОМС, що займаються благоустроєм	осіб
2	Середня заробітна плата в сфері благоустрою (станом на 31.12)	грн.
3	Загальна площа усіх зелених насаджень в місті	га
4	Площа зелених насаджень загального користування всього	га

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
	<u>Зовнішнє освітлення</u>	
5	Загальна протяжність мереж зовнішнього освітлення	км
6	Кількість світлоточок в мережі зовнішнього освітлення	одиниць
7	в т.ч. енергозберігаючих	одиниць
8	Видатки міського бюджету на утримання об'єктів зовнішнього освітлення	тис.грн.
	<u>Дорожньо-мостове господарство</u>	
9	Загальна протяжність вулично-дорожньої мережі в межах територіальної громади всього	км
10	Загальна протяжність комунальних доріг	км
11	Загальна протяжність вулично-дорожньої мережі з твердим покриттям	км
12	Протяжність мережі, обладнаної закритою дощовою каналізацією	км
13	Протяжність освітлюваної вулично-дорожньої мережі	км
14	Видатки міського бюджету на утримання вулично-дорожньої мережі всього	тис.грн.
15	в т.ч. на поточний ремонт	тис.грн.
16	на капітальний ремонт	тис.грн.
17	Площа відремонтованих доріг капітальним ремонтом	кв.м
18	Площа відремонтованих доріг поточним ремонтом	кв.м
	<u>Громадський транспорт</u>	
1	Перевезення пасажирів міським громадським транспортом	тис. осіб
2	Пасажирооборот всіма видами транспорту	тис.пас.км
3	Загальна кількість автомобільних маршрутів	одиниць
4	Фактична субвенція, отримана на погашення пільг автомобільним перевізникам	тис.грн.
5	Вартість проїзду в комунальному автомобільному транспорті станом на 31.12	грн.
6	Вартість проїзду в приватному автомобільному транспорті станом на 31.13	грн.
7	Загальна кількість трамвайних маршрутів	одиниць
8	Фактична субвенція, отримана на погашення пільг трамвайним підприємствам	тис.грн.
9	Вартість проїзду в трамваї станом на 31.13	грн.
10	Загальна кількість тролейбусних маршрутів	одиниць
11	Фактична субвенція, отримана на погашення пільг тролейбусним підприємствам	тис.грн.
12	Вартість проїзду в тролейбусі станом на 31.12	грн.
	<u>Соціальний захист</u>	
1	Заклади соціального обслуговування комунальної власності громади всього в т.ч. заклади з обліку бездомних осіб	одиниць
2	Кількість працівників соціальної сфери комунальних закладів соціального обслуговування всього (штатних працівників)	осіб

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
3	Кількість осіб , що отримують соціальну допомогу(всі види допомоги) та соціальні послуги	тис. осіб
4	Умовна вартість обслуговування однієї людини в комунальних закладах соціального обслуговування в цілому	грн./особу
5	Кількість підтверджених скарг(звернень) в ОМС щодо соціального обслуговування	звернень
6	Видатки на соціальний захист в частині надання пільг	тис.грн.
7	Видатки на соціальний захист в частині надання соціальної допомоги	тис.грн.
8	Видатки на утримання бюджетних організацій соціального захисту	тис.грн.
9	Кількість осіб, охоплених цільовими програмами в сфері соцзахисту	осіб
10	Видатки на субсидії житлово-комунальних послуг	тис.грн.
11	Видатки на підтримання громадських організацій у сфері соціального захисту та соціального забезпечення	тис.грн.
12	Загальний фактичний обсяг фінансування міських цільових програм	тис.грн.
13	Середня заробітна плата по соціальній сфері (станом на 31.12)	грн.
Охорона здоров'я		
1	Кількість лікарняних закладів , які утримуються з міського бюджету всього	одиниць
2	Ліжковий фонд лікарняних закладів, які утримуються з міського бюджету (ліжок)	ліжок
3	Кількість амбулаторно-поліклінічних закладів, які утримуються з міського бюджету	одиниць
4	Ємність амбулаторно-поліклінічних закладів, які утримуються з міського бюджету в розрахунку на 1000 жителів	відвідувань / зміну
5	Охоплення населення закладами сімейної медицини	%
6	Кількість автомобілів швидкої медичної допомоги всього	одиниць
7	Середня очікувана тривалість життя	років
8	Смертність дітей у віці до 1 року (на 1000 народжених)	осіб
9	Захворюваність усього населення в розрахунку на 1 000 населення (станом на 31.12 звітного року)	осіб
10	Кількість підтверджених звернень(скарг) населення щодо якості надання послуг у міських комунальних закладах охорони здоров'я	звернень
11	Фактична вартість 1 ліжко-дня в комунальних лікарняних закладах	грн.
12	в т.ч. по медикаментах	грн.
13	по харчуванню	грн.
14	Кількість лікарів в комунальних медичних закладах	осіб
15	Кількість середнього медичного персоналу в комунальних медичних закладах	осіб
16	Середня заробітна плата лікарів в комунальних медичних закладах (станом на 31.12 звітного року)	грн.

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
Освіта		
<u>Дошкільна освіта</u>		
1	Загальна кількість дітей дошкільного віку (0-6)	осіб
2	Кількість комунальних дошкільних закладів	одиниць
3	Кількість місць в комунальних дошкільних закладах	одиниць
4	Кількість груп у дошкільних закладах комунальної форми власності	груп
5	Загальна кількість педагогічних працівників комунальних дошкільних навчальних закладів,	осіб
6	Кількість підтверджених скарг батьків щодо дошкільної освіти в комунальних закладах освіти	звернень
7	Середня вартість утримання однієї дитини в комунальних дошкільних навчальних закладах	грн/рік
8	Видатки міського бюджету на утримання комунальних дошкільних закладів освіти	тис.грн.
<u>Загальноосвітні навчальні заклади</u>		
9	Кількість комунальних загальноосвітніх закладів	одиниць
10	в них місць	одиниць
11	в них учнів	осіб
12	Рівень охоплення профільним навчанням учнів комунальних загальноосвітніх закладів	%
13	Рівень охоплення поглибленим вивченням учнів комунальних загальноосвітніх закладів	%
14	Якісний показник навченості	%
15	Кількість підтверджених скарг батьків до органів місцевого самоврядування щодо шкільної освіти	звернень
16	Кількість педагогічних працівників в комунальних загальноосвітніх навчальних закладах	осіб
17	Кількість класів в комунальних загальноосвітніх навчальних закладах	класів
18	Фактична вартість навчання однієї дитини на рік в комунальних загальноосвітніх навчальних закладах	грн/рік
19	Середня заробітна плата педагогічних працівників	грн.
<u>Заклади позашкільної освіти</u>		
20	Загальна кількість закладів комунальних позашкільної освіти	одиниць
21	Загальна кількість вихованців комунальних позашкільних закладів	осіб
22	Кількість підтверджених скарг батьків до органів місцевого самоврядування щодо позашкільної освіти(звернень)	звернень
23	Кількість педагогічних працівників в комунальних позашкільних навчальних закладах	осіб
24	Видатки міського бюджету на утримання комунальних позашкільних закладів освіти	тис.грн.
25	Фактична вартість утримання 1 вихованця в позашкільних комунальних закладах	грн.

№ п/п	Назва показника	Одиниці вимірювання
Культура та мистецтво		
1	Кількість закладів культури , що утримуються з міського бюджету всього	одиниць
2	Кількість закладів клубного типу, що утримуються з міського бюджету	одиниць
3	Кількість шкіл естетичного виховання, що утримуються з міського бюджету.	одиниць
4	Кількість публічних масових бібліотек , що утримуються з міського бюджету.	одиниць
5	Кількість музеїв (включаючи філіали), що утримуються з міського бюджету	одиниць
6	Кількість професійних театрів, що утримуються з міського бюджету	одиниць
7	Кількість кінозалів та кінотеатрів, що утримуються з міського бюджету	одиниць
8	Кількість концертних організацій, що утримуються з міського бюджету	одиниць
9	інші (в т.ч. громадські організації культурно-мистецького спрямування)	одиниць
10	Кількість підтверджених скарг щодо надання послуг у сфері культури та мистецтва	одиниць
11	Кількість художніх колективів, аматорських об'єднань при будинках культури	одиниць
12	Кількість учасників художніх колективів, аматорських об'єднань при будинках культури	тис. осіб
13	Середньорічна кількість учнів шкіл естетичного виховання всього	осіб
14	Оновлення книжкового фонду масових публічних бібліотек	%
15	Кількість відвідувачів комунальних музеїв за рік	осіб
16	Загальна кількість працюючих в сфері культури всього	осіб
17	Середня заробітна плата у сфері культури	грн.
18	Кількість пам'яток місцевого значення занесених в державний реєстр	одиниць
19	Видатки місцевого бюджету на утримання пам'яток місцевого значення	тис.грн.

Примірне положення

про старосту села (селища) _____ об'єднаної громади

Преамбула

Це положення відповідно до Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеві вибори», інших актів законодавства України, Статуту _____ територіальної громади визначає статус сільського, селищного старости, його повноваження та відповідальність.

Розділ I. Статус старости, порядок його обрання та строк повноважень.

Глава 1.1. Загальні положення

1.1.1. Староста села, селища (*далі: староста*) є посадовою особою місцевого самоврядування відповідного села, селища, яке перебуває у складі _____ об'єднаної громади.

1.1.2. Правовою основою діяльності старости є Конституція України, закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеві вибори», інші акти законодавства України, Статут _____ територіальної громади та це Положення.

1.1.3. Положення про старосту села, селища _____ громади затверджується _____ радою та реєструється _____. Це Положення не потребує перезатвердження _____ радою нової каденції.

1.1.4. Перелік населених пунктів _____ громади (сіл, селищ), в яких запроваджується посада старости, затверджується _____ радою. В населеному пункті, який є адміністративним центром _____ громади, посада старости не запроваджується.

1.1.5. Староста набуває статусу виборної посадової особи місцевого

самоврядування відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

1.1.6. Староста за посадою входить до складу виконавчого комітету _____ ради, він виконує свої обов'язки на постійній основі.

Глава 1.2. Обрання старости та строк його повноважень

1.2.1. Староста обирається за мажоритарною системою відносної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі, до якого входить територія відповідної внутрішньої громади у складі _____ територіальної громади в порядку, визначеному Законом України «Про місцеві вибори» на строк повноважень _____ ради.

1.2.2. Право голосу на виборах старости мають громадяни України, які мають це право відповідно до статті 70 Конституції України, належать до _____ територіальної громади та зареєстрували у встановленому законом порядку своє місце проживання на території населеного пункту (села або селища), де за рішенням _____ ради проводяться такі вибори.

1.2.3. Старостою може бути обраним будь-який громадянин України, який має право голосу відповідно до статті 70 Конституції України, незалежно від того, де він зареєстрував місце свого проживання.

1.2.4. Повноваження старости починаються після принесенням ним на засіданні виконавчого комітету _____ ради присяги такого змісту « _____
_____
_____»

1.2.5. Повноваження старости припиняються одночасно з припиненням повноважень _____ ради.

1.2.6. Повноваження старости вважаються достроково припиненими у разі:

- 1) його звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень старости (відставка);
- 2) припинення його громадянства України;
- 3) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- 4) набрання законної сили рішенням суду про притягнення його до відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким накладено

стягнення у виді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

- 5) відкликання з посади за народною ініціативою;
- 6) визнання його судом недієздатним, безвісно відсутнім або оголошення таким, що помер;
- 7) його смерті.

1.2.7. Повноваження старости можуть бути припинені за рішенням _____ ради, якщо він порушує Конституцію або закони України, Статут _____ громади та це Положення, інші акти органів місцевого самоврядування _____ територіальної громади, права і свободи громадян, не забезпечує здійснення наданих йому повноважень. Таке рішення _____ рада приймає відкритим голосуванням більшістю голосів від її загального складу.

1.2.8. Пропозиції щодо дострокового припинення повноважень старости вносять на розгляд _____ ради:

- 1) _____ голова;
- 2) постійні комісії _____ ради;
- 3) виконавчий комітет _____ ради;
- 4) збори членів відповідної внутрішньої громади.

1.2.9. Староста може бути відкликаний з посади за народною ініціативою в порядку, визначеному Законом України «Про статус депутатів місцевих рад». При цьому рішення про внесення пропозицій щодо відкликання старости за народною ініціативою приймається на зборах виборців відповідної внутрішньої громади у кількості не менше:

- 1) 20 осіб для відкликання сільського старости;
- 2) 30 осіб для відкликання селищного старости.

1.2.10. На підтримку пропозиції про відкликання старости повинно бути зібрано підписи в кількості, що перевищує кількість голосів, поданих за нього на місцевих виборах, за результатами яких він був обраний старостою. Збір підписів проводиться протягом не довше десяти днів.

1.2.11. У разі дострокового припинення повноважень старости ці повноваження здійснює тимчасовий виконувач обов'язків старости, якого призначає _____ голова. Тимчасовий виконувач обов'язків старости здійснює зазначені повноваження з моменту призначення на цю посаду і до моменту початку повноважень старости, обраного на позачергових (чергових) виборах відповідно до Закону «Про місцеві вибори».

Розділ II. Повноваження старости та організація його роботи

Глава 2.1. Завдання та повноваження старости

2.1.1. Відповідно до статті 14-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» на старосту покладаються такі завдання:

- 1) представництво інтересів жителів відповідного населеного пункту (села, селища) територіальної громади у виконавчих органах _____ ради;
- 2) сприяння жителям відповідного населеного пункту (села, селища) територіальної громади у підготовці документів, що подаються до _____ ради та її виконавчих органів;
- 3) участь у підготовці проекту бюджету територіальної громади в частині фінансування програм, що реалізуються на території відповідного населеного пункту (села, селища);
- 4) внесення пропозиції до виконавчого комітету _____ ради з питань діяльності на території відповідного населеного пункту (села, селища) виконавчих органів _____ ради, підприємств, установ, організацій комунальної форми власності та їхніх посадових осіб.

2.1.2. Староста також:

- 1) забезпечує виконання рішень органів місцевого самоврядування територіальної громади на території внутрішньої громади;
- 2) здійснює інші обов'язки, визначені Статутом _____ громади та цим Положенням.

2.1.3. Обов'язки старости:

- 1) додержуватися Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Статуту _____ територіальної громади, _____ регламенту ради, цього Положення та інших нормативно-правових актів, що визначають порядок його діяльності та взаємовідносини з _____ територіальною громадою, органами місцевого самоврядування та їхніми посадовими особами, внутрішньою громадою та її членами.
- 2) брати участь у засіданнях виконавчого комітету _____ ради. Виконувати доручення ради, її виконавчого комітету, _____ голови, інформувати їх про виконання доручень;
- 3) брати участь в організації та проведенні зборів членів відповідної внутрішньої громади та у оформленні документів цих зборів, вносити пропозиції до порядку денного зборів. Організовувати виконання рішень зборів членів відповідної внутрішньої громади та здійснювати моніторинг їх виконання;
- 4) сприяти виконанню на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади, програм соціально-економічного та культурного розвитку, затверджених рішенням _____ ради, інших актів ради та її виконавчого комітету. Вносити до виконавчого комітету,

інших виконавчих органів _____ ради пропозиції з цих питань.

5) вести прийом членів внутрішньої громади згідно з визначеним у Статуті _____ територіальної громади графіком. Здійснювати моніторинг стану дотримання їхніх прав і законних інтересів у сфері соціального захисту, культури, освіти, фізичної культури та спорту, житлово-комунального господарства, реалізації ними права на працю та медичну допомогу;

6) вести облік та узагальнювати пропозиції членів внутрішньої громади з питань соціально-економічного та культурного розвитку відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади, соціального, побутового та транспортного обслуговування його жителів;

7) приймати від членів внутрішньої громади заяви, адресовані органам місцевого самоврядування _____ територіальної громади та їхнім посадовим особам, передавати їх за призначенням;

8) здійснювати моніторинг благоустрою відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади, вживати заходів до його підтримання в належному стані;

9) сприяти проведенню передбачених Статутом _____ територіальної громади контрольних заходів на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади (землекористування, довкілля, об'єкти житлово-комунальної інфраструктури тощо);

10) здійснювати моніторинг за дотриманням на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади громадського порядку, станом виконанням встановлених рішеннями _____ ради правил з питань благоустрою території населених пунктів територіальної громади, забезпечення в них чистоти і порядку, торгівлі на ринках та зберігання тиші в громадських місцях тощо;

11) контролювати дотримання правил використання об'єктів комунальної власності територіальної громади, що розташовані на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади;

12) сприяти органу (органам) самоорганізації населення відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади;

13) надавати практичну допомогу органам самоорганізації населення у виконанні ними своїх завдань та повноважень;

14) не допускати на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади дій чи бездіяльності, які можуть зашкодити інтересам територіальної громади та держави;

15) своєчасно надавати інформацію до Реєстру об'єктів власності _____ територіальної громади щодо об'єктів, які розташовані на території відповідного населеного пункту (села, селища) громади.

16) періодично звітувати (не менш як двічі на рік) перед виконавчим комітетом _____ ради, зборами членів відповідної внутрішньої громади чи у інший спосіб, передбачений Статутом _____ територіальної громади, про свою роботу;

17) дотримуватися правил службової етики встановлених законодавчими актами України, Статутом _____ територіальної громади, іншими актами її

органів;

18) виконувати поточні доручення _____ ради та її виконавчого комітету, _____ голови, звітувати про їх виконання.

2.1.4. Староста має право:

1) офіційно представляти внутрішню громаду, її членів в органах місцевого самоврядування _____ територіальної громади, брати участь з правом дорадчого голосу у пленарних засіданнях _____ ради, засіданнях її постійних та тимчасових комісій, на яких розглядаються питання, що зачіпають інтереси членів відповідної внутрішньої громади;

2) одержувати від органів місцевого самоврядування _____ громади та їхніх посадових осіб, а також від підприємств, установ, організацій комунальної форми власності, інститутів громадянського суспільства, що розташовані на території _____ громади інформацію, документи та матеріали, що стосуються соціально-економічного та культурного розвитку відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади;

3) погоджувати проекти рішень _____ ради та її виконавчого комітету щодо майна _____ територіальної громади, розташованого на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади;

4) вносити пропозиції до порядку денного засідань виконавчого комітету _____ ради з питань, які стосуються інтересів відповідної внутрішньої громади. Оголошувати на засіданнях виконавчого комітету тексти заяв та звернень відповідної внутрішньої громади, її членів з питань, що стосуються інтересів внутрішньої громади чи інтересів _____ територіальної громади загалом;

5) порушувати у виконавчому комітеті _____ ради питання про необхідність проведення перевірок з питань, віднесених до компетенції ради та її органів, діяльності підприємств, установ і організацій розташованих на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади незалежно від форми власності;

6) вносити пропозиції щодо усунення недоліків і порушень керівникам підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, і органів, діяльність яких перевірялася відповідно до п. 5 цієї статті, а також органам, яким вони підпорядковані, порушувати питання про притягнення до відповідальності осіб, з вини яких сталося порушення;

7) пропонувати питання для розгляду органом (органами) самоорганізації населення відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади;

8) вносити пропозиції щодо персонального складу громадських контрольних інспекцій, що створюються за рішенням Загальних зборів _____ територіальної громади, сприяти залученню членів внутрішньої громади до участі у здійсненні ними контрольних заходів на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади;

9) звертатися до державних та муніципальних правоохоронних органів у разі

виявлення порушень громадського порядку на території відповідного населеного пункту (села, селища) _____ територіальної громади.

2.1.5. З метою запобігання негативним наслідкам реального, потенційного конфлікту інтересів староста бере участь у розгляді, підготовці та прийнятті виконавчим комітетом _____ ради рішень, де може виникнути конфлікт його інтересів, за умови самостійного публічного оголошення про такий конфлікт під час засідання виконавчого комітету, на якому розглядається відповідне питання.

2.1.6. Здійснення контролю за дотриманням вимог п.2.1.4. цієї статті, надання старості консультацій та роз'яснень щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, поводження з майном, що може бути неправомірною вигодою та подарунками, покладається на постійну комісію, визначену _____ радою.

2.2. Організація роботи старости та забезпечення його діяльності

2.2.1. Місце та режим роботи, правила внутрішнього розпорядку, діловодства та інші питання організації діяльності старости визначаються _____ радою та її виконавчим комітетом.

2.2.2. Інформаційне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності старости здійснюється виконавчим комітетом _____ ради.

Розділ III. Підзвітність, підконтрольність та відповідальність старости

Глава 3.1. Підзвітність та підконтрольність старости

3.1.1. При здійсненні наданих повноважень староста є підзвітним і підконтрольним перед відповідною внутрішньою громадою.

3.1.2. Староста не рідше двох разів на рік звітує про свою роботу перед зборами членів відповідної внутрішньої громади або у інший спосіб, визначений Статутом _____ територіальної громади.

3.1.3. На вимогу не менш, як третини депутатів _____ ради староста зобов'язаний прозвітувати перед радою про свою роботу у будь-який визначений ними термін.

Глава 3.2. Відповідальність старости

3.2.1. При здійсненні наданих повноважень староста є відповідальним перед _____ радою та внутрішньою громадою.

3.2.2. За наявності підстав, передбачених статтею 1.2.7. цього Положення, повноваження старости можуть бути припинені достроково за рішенням _____ ради.

3.2.3. За наявності підстав, передбачених статтею 1.2.7. цього Положення староста може бути відкликаний з посади за народною ініціативою в порядку, визначеному Законом України «Про статус депутатів місцевих рад» з урахуванням положень статті 1.2.9. цього Положення.

3.2.3 Староста може бути притягнений до дисциплінарної, матеріальної, цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності, визначеної законом.

3.2.4. Шкода, заподіяна юридичним і фізичним особам в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності старости, відшкодовується за рахунок його власних коштів у порядку, встановленому законом. Спори про поновлення порушених прав юридичних і фізичних осіб, що виникають в результаті рішень, дій чи бездіяльності старости, вирішуються в судовому порядку.